

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na
malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji**

**Analysis of the possible impact of the implementation of non-zero
consumption tax on still wine on small and medium wine producers in the
South Moravia region**

2023

JAN MAKOŠ

Studijní program: Projektové řízení inovací

Vedoucí práce: doc. Ing. Petr Vymětal, Ph.D.

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Makoš** Jméno: **Jan** Osobní číslo: **505367**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávající katedra/ústav: **Institut manažerských studií**
Studijní program: **Projektové řízení inovací**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji

Název diplomové práce anglicky:

Analysis of the Possible Impact of the Implementation of Non-Zero Consumption Tax on Still Wine on Small and Medium Wine Producers in the South Moravian Region

Pokyny pro vypracování:

Cílem DP je zhodnotit možné dopady zavedení spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře Jihomoravském kraji.

Výzkumné otázky: 1. Jaký dopad bude mít zavedení spotřební daně na tiché víno pro státní rozpočet? 2. Jak se výši administrativní a další náklady malých a středních vinařů po zavedení spotřební daně? 3. Jak klesne odbyt domácích producentů vína po zavedení spotřební daně?

Struktura: 1. Daňová politika a její funkce. 2. Současný stav vinařského průmyslu v České republice. 3. Dopady zavedení spotřební daně na tiché víno v České republice. 4. Bude nutné změnit státní podporu malých a středních vinařů v České republice?

Seznam doporučené literatury:

ANDERSON, Kym. Excise and Import Taxes on Wine Versus Beer and Spirits: An International Comparison*. Economic Papers: A journal of applied economics and policy [online]. 2010, 29(2), 215–228. ISSN 0812-0439, 1759-3441. Dostupné z: doi:10.1111/j.1759-3441.2010.00064.x

KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018.

Svaz vinařů. Spotřební daň na tiché víno. 2023. <https://www.svcr.cz/cs/clanky/spotrebni-dan-na-tiche-vino>

VANČUROVÁ, A a kol. Daňový systém 2004 ČR aneb učebnice daňového práva, VOX, ISBN 80-86324-42-7.

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 30. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. Ing. Petr Vymětal, Ph.D. Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **27.11.2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **04.01.2024**

Platnost zadání diplomové práce: _____

doc. Ing. Petr Vymětal, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

Ing. Dagmar Skokanová, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Diplomant bere na vědomí, že je povinen vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v diplomové práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studenta

MAKOŠ, JAN. *Analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji.*

Praha: ČVUT 2024. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č.j. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne 31.12.2023

Podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval pánovi doc. Ing. Petru Vymětalovi, Ph.D. za jeho pomoc, konzultaci, rady a poskytnutí svého expertního pohledu při vypracování této diplomové práce. Rád bych také touto cestou poděkoval všem zúčastněným vinařům, kteří mi věnovali svůj volný čas ať už během sběru dat, či kvalitativních rozhovorů. V neposlední řadě bych rád poděkoval Ing. Lence Krížové za podporu a rady při vypracování práce.

Název diplomové práce:

Analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji. Cílem práce je analýza možných ekonomických dopadů zavedení daně na tuzemské producenty vína. V úvodní části je vymezen daňový systém České republiky se zaměřením na spotřební daň. Dále je charakterizováno tuzemské vinohradnictví a vinařství. Následuje porovnání tuzemska a zahraničních trhů v rámci Evropy. Poté jsou již provedeny výpočty a analýzy možných dopadů jak v makroekonomickém měřítku, tak i aplikované dopady na malé a střední vinařství. Výsledkem diplomové práce je analýza a zhodnocení dopadů. Ta se zabývá v makroekonomickém pohledu ekonomické stránce věci a poté u malých a středních vinařů i kvalitativním popisem možných dopadů. Tato studie tedy nahlíží na celou problematiku z různých úhlů a měla by přispět k pochopení komplexity a provázanosti celé problematiky spotřební daně u alkoholických nápojů.

Klíčové slova:

Daň, spotřební daň, tiché víno, vinaři, Jihomoravský kraj, alkoholické nápoje

Title of thesis:

Analysis of the possible impact of the implementation of non-zero consumption tax on still wine on small and medium wine producers in the South Moravia region

Abstract:

This master's thesis focuses on the analysis of the potential impacts of implementing a non-zero consumption tax on still wine for small and medium-sized wine producers in the South Moravia Region. The aim of the thesis is to analyze the possible economic effects of introducing a tax on domestic wine producers. The introductory section defines the tax system of the Czech Republic, with a focus on the consumption tax. Subsequently, domestic viticulture and winemaking are characterized. A comparison of the domestic and foreign markets within Europe follows. Calculations and analyses of potential impacts are then carried out on both a macroeconomic scale and applied impacts on small and medium-sized winemakers. The result of the master's thesis is the analysis and evaluation of the impacts. It addresses the economic aspect of the matter from a macroeconomic perspective and, for small and medium-sized winemakers, provides a qualitative description of possible impacts. This study thus examines the entire issue from various angles and should contribute to understanding the complexity and interconnectedness of the entire issue of consumption tax on alcoholic beverages.

Key words:

Tax, consumption tax, still wine, South Moravia region, wine producers, alcoholic beverages

Obsah

Úvod	1
1. Daňová funkcionalita	2
1.1. Daňový systém:.....	2
1.2. Funkce daně.....	3
1.3. Daňová spravedlnost	5
1.4. Daňová efektivita	5
2. Spotřební daň	6
2.1. Historie spotřební daně v České republice	7
2.2. Spotřební daň na tiché víno v Evropském měřítku	10
3. Charakteristika Českého vinařství a vinohradnictví	11
3.1. Charakteristika Českého vinohradnictví	12
3.2. Charakteristika Českého vinařství	14
4. Charakteristika tuzemského a evropského trhu s vínem	15
4.1. Tuzemský trh.....	15
4.2. Evropský trh	18
5. Příspěvky vinařství do státního rozpočtu (2022)	20
5.1. Odvody za zaměstnance	20
5.2. DPH (2021).....	21
5.3. DPPO & DPFO	22
5.4. Nefinanční přínosy vinařství pro Českou republiku	23
6. Vývoj vinařského průmyslu v České republice	24
6.1. Vývoj v posledních letech	24
6.2. Současný stav	27
7. Podpora ze stranu státu	30
7.1. Dotační programy	30
7.2. Vinařský fond	31
7.3. PGRLF.....	32
7.4. SAPS	33
7.5. SOT.....	33
7.6. Podpora v rámci Evropské Unie	33
8. Zavedení spotřební daně na tiché víno v ČR.....	34
8.1. Očekávané přínosy zavedení spotřební daně	35

8.2.	Možné makroekonomické dopady	40
8.2.1.	Cenotvorba	41
8.2.2.	Pokles spotřeby	42
8.2.3.	Kalkulace možných dopadů	44
8.3.	Vyhodnocení hypotetických scénářů.....	49
8.4.	Aplikace na malé vinařství	50
9.	Závěr	54
Zdroje	57

Úvod

Cílem této diplomové práce je analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji. Toto téma je v poslední době velmi silně medializováno a přináší různé pohledy na věc. Na jedné straně existují argumenty pro zavedení spotřební daně, které jsou primárně komunikovány ministerstvem financí. Na druhé straně protiargumenty ze strany samotných vinařů, vinařského svazu či vinařského fondu. Obě tyto strany jsou však přímo zainteresovány v dané problematice. Z tohoto důvodu byla také zřízená pracovní skupina, která by se měla problematice dopodrobna věnovat. Nicméně tato práce si klade za cíl poskytnout nezávislý pohled na situace a pokusit se namodelovat možné dopady nejen na sektor vinařství jako celek, ale i na malé a střední vinaře.

Práce bude rozdělena do několika kapitol, které se budou postupně zabývat obecně funkcionalitou daní se zaměřením na daň spotřební. Budeme se zaměřovat na historii spotřební daně v České republice, na její význam a srovnání s ostatními zeměmi v rámci Evropské unie, případně celé Evropy.

V další kapitole si charakterizujeme sektor vinařství a vinohradnictví v České republice, popíšeme tuzemský trh s vínem a ostatními alkoholickými nápoji a opět porovnáme se sousedními státy, definujeme přínosy odvětví, a to nejen finanční ale i nefinanční a popíšeme aktuální situace v ještě neskončeném roce 2023. Následovat bude kapitola s přehledem podporných a dotačních programů ze strany státu a Evropské unie.

Dále bude navazovat kapitola, která již bude pracovat s možným hypotetickým vývojem, kdy by k zavedení spotřební daně na tiché víno došlo, a to ve výši 23,4 Kč na litr. Tato kapitola se bude soustředit na kvantifikování možných dopadů zavedení daně na spotřebu, cenotvorbu, příjmy do státního rozpočtu a v neposlední řadě zaměstnanost. Stanoveny budou dva scénáře, kdy pesimistický scénář bude pracovat s vyšším propadem spotřeby a optimistický scénář naopak nižším propadem spotřeby. Tyto scénáře pak budou porovnány s rokem 2023 a i s předpoklady MF.

V poslední kapitole se budeme věnovat zhodnocení možných dopadů na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji. Budeme zkoumat jejich aktuální situaci, analyzovat potenciální dopady a stanovovat možné řešení, jak pomoci těmto vinařům v dnešní globální konkurenci.

1. Daňová funkcionalita

1.1. Daňový systém:

Daňový systém je stanovený zákonem. Představuje klíčový prvek ve fungování státu, neboť se zásadním způsobem podílí na příjmech do státního rozpočtu. Strukturu daňového systému tvoří různorodé formy zdanění, které jsou definovány na úrovni politické reprezentace příslušného státu. Daňový systém však nepředstavuje pouze nástroj, jak zajistit dostatečné finanční prostředky, ale plní i jiné významné role ve fungování státu. Nelze tedy celý daňový systém označit jen za nástroj fiskální politiky, byť tato funkce může být označována jako primární, ale jako nástroj multifunkční, který plní řadu dalších funkcí. Nicméně platí, že daně a celý daňový systém je mocným nástrojem v rukou představitelů státní moci (A. Vančurová, 2016).

Na daňový systém je možné nahlížet z různých úhlů pohledů. Pro nás ty nejdůležitější jsou právní a ekonomický. Oba tyto pohledy pak přinášejí svou vlastní definici, co to vlastně daňový systém je a jak jej lze charakterizovat. V českých právních předpisech není termín daně přesně vymezen, a proto se často opíráme o finanční teorii. Naopak z pohledu ekonomického existuje přesná definice, která popisuje daň jako povinnou, pravidelnou, a zákonem stanovenou platbu do veřejného rozpočtu. Tato platba je poté nenávratná a neekvivalentní. Samozřejmostí poté je, že různí akademičtí pracovníci či autoři publikací se zaměřením na daně definují daň vždy malinko odlišně, ale dokáží se shodnout na základní myšlence, která charakterizuje daň jako transfer finančních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru (A. Vančurová, 2016).

Daň je ve své podstatě ze zákona povinná. Tento fakt je dále podpořen ještě listinou základních práv a svobod. Ne nadarmo se tak mluví o dani jako jedné z mála jistot v životě. Ve spojitosti s daní se setkáme s různými termíny, které dále popisují a charakterizují daně. Příkladem takového termínu je neekvivalentnost daně. Neekvivalentnost daně vyjadřuje nerovnováhu mezi výší odvedené, transferované částky, od soukromých subjektů do státního rozpočtu, a poskytnuté protihodnotě oproti tomuto finančnímu transferu. Dalším termínem je neúčelovost daně, která popisuje, že vybíraná daň může být využita na různé účely dle libosti politických představitelů. Stane se tak jednoduše jen dalším příjmem do státního rozpočtu, který je využit na financování nejrůznějších aktivit a sektorů (M. Bakeš a kol., 2006)

Daně jsou neodmyslitelným příjmem do státního rozpočtu a vyvstává spíše otázka, jak s vybranými prostředky politická reprezentace naloží. Případně jaké změny do budoucna budeme moci evidovat pro zajištění normálního fungování státu.

1.2. Funkce daně

Dane jsou hlavním zdrojem příjmů státního rozpočtu. V roce 2022 představovaly daně přibližně 87 % veškerých příjmů do státního rozpočtu. Nejvíce se na celkovém příspěvku do státního rozpočtu (1 487 mld. Kč) podílely výběry na daních v následujících oblastech: Příjem z povinného pojistného; daně, poplatky a jiná obdobná peněžítá plnění ze zboží a služeb v tuzemsku; daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů. Dalšími příjmy státního rozpočtu poté jsou nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery (Ministerstvo financí ČR, 2023).

Jak již bylo zmíněno, daně mají mnohé funkce a jejich role je tak mnohostranná. Mezi ty základní patří role fiskální, regulační a stimulační funkce. Dále bychom mohli přidat role sociální a stabilizační. V neposlední řadě poté funkce alokační a redistribuční. Tyto funkce jsou patrné zejména v poslední době, kdy se řeší otázka konsolidace veřejných financí a připravují se změny v daňovém systému České republiky (A. Vančurová a kol., 2020).

Hlavní a zároveň i z historického hlediska nejstarší funkcí je funkce fiskální. Ta má za úkol zajištění příjmu do státního rozpočtu. Velmi úzce je tato funkce spjatá poté s funkcemi alokačními a redistribučními, kdy se vybrané prostředky do veřejného rozpočtu rozdělují a vynakládají na chod státu a jeho prosperitu. Alokační funkce tedy zahrnuje přesun finančních prostředků z oblastí s nadbytkem do oblastí s nedostatkem. K tomu dochází v případech neefektivní alokace zdrojů a selhání tržních mechanismů. (A. Vančurová a kol., 2020)

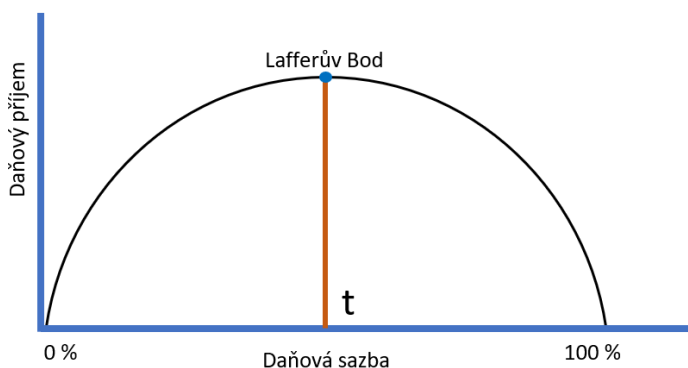
Regulační funkce daní ovlivňuje ekonomiku prostřednictvím daňové politiky. Některé zdroje ji také označují jako přerozdělovací, protože může podpořit investiční aktivity snížením daní v určitých sektorech nebo omezit výrobu či spotřebu produktů zvýšením daní (H. Lipovská, 2017).

Stimulační funkce prostřednictvím daňových nástrojů ovlivňuje činnost ekonomických subjektů a tempo jejich rozvoje. Tato funkce se projevuje v různém daňovém zatížení, výhodách, úlevách či výjimkách a může určité činnosti buď podporovat, nebo potlačovat. (Vančurová a spol., 2020.). Další funkcí je ovlivňování jednotlivců k vykonávání ekonomických aktivit za úplatu (mzdu). Obecně lze říci, že čím vyšší je zdanění fyzických osob, tím nižší je ochota lidí pracovat. Z tohoto

důvodu je nutné najít optimální bod, který zajistí co nejvyšší příjmy do státního rozpočtu a na druhé straně zajistí co nejnižší nezaměstnanost lidí na území daného státu. Tento princip je znázorněn pomocí Lafferovy křivky.

Lafferova křivka popisuje teoretický vztah mezi sazbou daně v procentech a celkovými příjmy. Křivka disponuje optimum, kdy je výběr na daně nejvyšší. Křivku publikoval ekonom Arthur Laffer (USA), který právě zkoumal provázanost výšky daně a celkových příjmů do státního rozpočtu. Jako extrémní hodnoty se berou 0 a 1, resp. 0 – 100 %. Obě tyto varianty jedou k výběru na dani 0, neboť při nulovém výběru logicky nic vybráno být nemůže a naopak při 100 % odvodu nikdo nebude ochotný pracovat zadarmo. Optimum je poté na grafu znázorněno pod písmenkem t. Existuje však řada specifických případů, které tento model vyvracejí a není tedy možné říct, že tento model je uplatnitelný v praxi. Na druhou stranu je tento model velmi vhodný na vizualizaci a diskusi ohledně možných zavedení / zvýšení daňových sazeb (finance-management, 2023)

Graf 1: Lafferova křivka – Maximální využití potenciálních příjmů:

Zdroj: (finance-management, 2023); vlastní zpracování)

Alokační funkce zahrnuje přesun finančních prostředků z oblastí s nadbytkem do oblastí s nedostatkem. K tomu dochází v případech neefektivní alokace zdrojů a selhání trhu. Jedním z potenciálních faktorů, které k neúspěchu přispívají, je existence veřejných statků (K. Kubátová, 2018).

Stabilizační funkcí mohou daně ovlivnit cyklické výkyvy v ekonomice. Vláda má možnost stanovit daňové sazby, čímž určuje dostupné finanční prostředky pro investice nebo výdaje. Během období hospodářského růstu daně přispívají větším podílem do veřejných rozpočtů kvůli zvýšené spotřebě a příjmům. Z toho důvodu je nezbytné vytvářet rezervy pro následující období, které nemusí být tak příznivé. Naopak v obdobích stagnace musí být tyto rezervy využity k oživení ekonomiky.

Důležité je spíše dodržování rozpočtové disciplíny než krátkodobé politické cíle. Bohužel tato funkcionalita často naráží na různé politické machinace, které se snaží dosáhnout rychlého efektivního řešení namísto zajištění dlouhodobé prosperity, která by však mohla být zpočátku odrazující pro širokou veřejnost (H. Lipovská, 2017).

1.3. Daňová spravedlnost

Debata o tom, co je v daních považováno za spravedlivé, nikdy nekončí. Koncept daňové spravedlnosti sahá až do středověku a vychází z nedostatků tržních ekonomik, kdy trh sám nezaručuje rovnoměrné rozdělení výstupů ekonomického růstu. Kontroverze trvají ohledně skutečného daňového zatížení daňových poplatníků a dopadu na disponibilní příjem a reálnou spotřebu. V dnešních vyspělých zemích existuje shoda na tom, že stát by měl poskytovat určitou úroveň sociální ochrany. Komplikace nastávají při stanovování velikosti a typu výdajů na sociální ochranu a míry přerozdělování. Je tedy nutné najít kompromis mezi spravedlností a zmíněnou efektivitou. Spravedlivé zdanění spočívá na dvou principech: principu prospěchu a principu platební schopnosti. Podle prvního principu by jednotlivci měli být zdaněni podle užitku, který mají z veřejných prostředků (L. Láchová a kol., 2016).

1.4. Daňová efektivita

Obecně vystihuje termín, který je spojen s výběrem a správou daní. Náklady na výběr daní by tak měly být vždy nižší než generované daňové příjmy. Jinými slovy, pro účinný daňový systém je nezbytné, aby příjmy z daní byly vyšší než související náklady. Tato efektivita se v širším smyslu týká minimalizace nákladů jak pro daňové poplatníky, tak pro správce daně. Rozlišují se dvě hlavní kategorie daňových nákladů: přímé a nepřímé - administrativní náklady a nadměrné daňové zatížení (V. Petráčková, 2000).

Administrativní náklady, bez ohledu na to, zda jsou přímé nebo nepřímé, mají tendenci růstu s komplexností a častými změnami daňového systému, výší daní nebo frekvencí jejich výběru. Administrativní náklady zahrnují všechny náklady spojené s činností finančních úřadů, veřejného sektoru a náklady daňových poplatníků. Přímé administrativní náklady představují výdaje státní správy na všechny daňové činnosti ve veřejném sektoru, zatímco nepřímé administrativní náklady spočívají na soukromém sektoru. Sem patří čas a peníze občanů vynaložené na správu daňových

povinností, například na studium novel daňových zákonů, vyplňování daňových přiznání nebo placení daňových poradců nebo právníků (P. Běhounek, 2023).

Většina daní v České republice je poté vyjádřena v procentech. Plátcí daně tak platí vždy procentuální část z jejich příjmů, zisků, ceny statku a tak dále. Tímto je dosaženo jakési optimalizace proto, aby platila podmínka výše. Výjimkou v tomto daňovém výčtu je poté daň spotřební.

Spotřební daň není definována jako procentuální hodnota, ale jako absolutní hodnota vyjádřena na určité množství statku, na které je uvalena. Nebere tak v potaz různé cenové hranice statků. Tento fakt způsobuje jisté neefektivity a může výrazně ovlivnit jak nabídku, tak i poptávku po statku. Naopak velké pozitivum spotřební daně je v její jednoduchosti. Nemusí docházet k žádným výpočtům, přepočtům a dalšímu složitému mechanismu (Sbírka zákonů ČR (234/2023 Sb.), 2023).

2. Spotřební daň

Spotřební daně, přítomné v českém daňovém systému, se vyznačují specifíčností, neboť jako jediné využívají termíny "daňová povinnost" a "povinnost přiznat a zaplatit daň". Tato charakteristika často vyplývá ze srovnání s daňovým řádem.

Daňová povinnost v rámci spotřebních daní vzniká v okamžiku, kdy se objeví skutečnosti, které jsou podle zákona předmětem daně, nebo kdy tyto skutečnosti vytvoří povinnost platby daně. Je zásadní dávat přednost specifické právní úpravě zákona o spotřebních daních před daňovým řádem v případě, kdy dojde k nesrovnalostem (Sbírka zákonů ČR (234/2023 Sb.), 2023).

Vznik daňové povinnosti u spotřebních daní je pečlivě regulován, především s ohledem na existenci daňových skladů. Přestože samotný vznik daňové povinnosti nevyvolává automaticky povinnost podání daňového přiznání, tato povinnost vzniká až v konkrétních situacích, jako je výroba nebo dovoz vybraných výrobků (B. Koteňová a spol., 2023).

Povinnost přiznat a zaplatit spotřební daň vzniká především v případech, kdy jsou vybrané výrobky uvedeny do volného daňového oběhu na území České republiky. Tato povinnost také vzniká v případě celního dluhu, který se objeví, pokud nejsou vybrané výrobky uvedeny do režimu podmíněného osvobození, nebo v případech ztráty, znehodnocení nebo jiných specifických situací. Klíčovými pojmy v této souvislosti jsou daňový sklad a podmíněné osvobození (Sbírka zákonů ČR (234/2023 Sb.), 2023).

Všechny tyto procesy odrážejí komplexní povahu spotřebních daní a ukazují, že tyto daně jsou značně odlišné od ostatních forem daní v českém daňovém systému. Jejich správné porozumění je klíčové pro zajištění dodržení daňových povinností a předejití možným právním problémům.

2.1. Historie spotřební daně v České republice

Spolu s utvářením samostatné České republiky byly přijaty i návrhy a opatření v podobě znovu zavedení spotřební daně na vybrané alkoholické nápoje a další komodity. Spotřební daň na tyto produkty byla však zavedena již za první republiky, kdy byla posléze během druhé světové války zrušena. Od vzniku samostatné České republiky se poté spotřební daň řídila zákonem č. 587/1992 Sb. o spotřebních daních. Později v souladu s harmonizací s EU došlo k přijetí zákona č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních. Tento zákon byl poté přepsán zákonem 234/2023 Sb., který je platný dodnes (Sbírka zákonů ČR (234/2023 Sb.), 2023).

Za monitoring a kontrolu výběru spotřební daně je zodpovědný úřad celní správy, který provozuje na svých internetových stránkách (celnisprava.cz) evidenci plátců spotřebních daní, osob povinných označovat lihoviny a distributorů lihu. Toto má napomoci k přehlednosti a usnadnění efektivní správě daní. Dalším cílem je snížit administrativní zátěž pro výrobce. Každý daňový subjekt obdrží své jedinečné daňové identifikační číslo (DIČ), které mu slouží k identifikaci v rámci celého daňového procesu (Daňové zákony 2023, 2023).

V České republice jsou spotřební daně vybírány na produkty pěti skupin výrobků: líc, minerální oleje, pivo, šumivé víno a meziproducty a tabákové výrobky. Každá tato skupina má svou vlastní legislativně stanovenou daň (tabákové výrobky mají dokonce tři typy daní), která je na ni uplatňována. Všechny tyto daně jsou definovány v Zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Pro účely této práce budou popsány pouze sazby a principy spotřební daně, které jsou uplatňovány na alkoholické nápoje, neboť přímo ovlivňují zkoumanou skupinu alkoholických nápojů – tichého vína – na které však zatím spotřební daň uvalena není.

Sazba a princip spotřební daně: Lihoviny

Principu výběru daně spotřební daní z lihovin se věnuje Hlava II zákona. Konkrétně § 67 platného zákona definuje předmět daně z lihu jako líc (etanol) včetně neodděleného lihu vzniklého kvašením, pokud celkový obsah lihu v těchto výrobcích přesáhne 1,2 % objemového etanolu. S cílem zabránit dvojímu zdanění byly z tohoto pravidla vyňaty výrobky s kódy KN 2203–2206.

Avšak, v případě, že obsah lihu v těchto produktech překročí 22 %, jsou tyto výrobky zdaněny podle daně z lihu (Sbírka zákonů ČR, (353/2003 Sb.), 2023).

Základní sazby počítají s následujícím zdanění (Zákon č. 353 § 70):

- lih obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207 = 32 250 Kč / hl etanolu
- lih obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 = 32 250 Kč / hl etanolu
(výjimku tvoří lih obsažený v destilátech ovocných z pěstitelského pálení v množství do 30 l etanolu = 16 200 Kč / hl etanolu)
- lih obsažený ve výrobcích uvedených pod ostatními kódy nomenklatury = 32 250 Kč / hl etanolu

Zvláštní výjimkou v rámci této daně je denaturovaný lih. Toto označení lihu představuje znehodnocení lihu pro účely pití. Dále je podle § 71 tohoto zákona osvobozen lih obsažený ve výrobcích pro potravinářský průmysl, včetně čokoládových a jiných výrobků, látek určených k aromatizaci, léčiv a alkoholických nápojů, které byly pod dohledem správce daně znehodnoceny a slouží jako vzorky pro správce daně (Zákon č. 353 § 71).

Sazba a princip spotřební daně: Pivo

Spotřební Daň je placena v České republice všemi právníckými a fyzickými osobami, které nesplňují následující podmínky: pivo je vyráběno pro vlastní spotřebu nebo pro spotřebu blízkých osob. Maximální roční výstav je 2000 litrů. Pivo nesmí být prodáváno. V jakémkoliv jiném případě je osoba / společnost povinna informovat správce daně, neboť je jí vyměřena povinnost daň platit (Zákon č. 353 § 80).

Pivo, podléhající dani z piva, je definováno jako výrobek obsahující více než 0,5 % objemových alkoholu, nebo směs s nealkoholickými nápoji, která obsahuje více než 0,5 % objemových alkoholu (Zákon č. 353 § 81).

Jednotlivé pivovary jsou poté kategorizovány dle velikostí, kdy každá kategorie podléhá jistým pravidlům a normám. Nejvíce zvýhodněné v administrativní zátěži a velikosti odváděné daně jsou malé nezávislé pivovary. Základní sazba daně činí 32,00 Kč / hektolitr. Pro jednotlivé velikostní kategorie pivovarů dle výstupu vypadá sazby daně následujícím způsobem (Zákon č. 353 § 85):

- Výstav do 10 000 hl včetně = 16,0 Kč / hektolitr
- Výstav nad 10 000 hl, do 50 000 hl včetně = 19,2 Kč / hektolitr
- Výstav nad 50 000 hl, do 100 000 hl včetně = 22,4 Kč / hektolitr
- Výstav nad 100 000 hl, do 150 000 hl včetně = 25,6 Kč / hektolitr
- Výstav nad 150 000 hl, do 200 000 hl včetně = 28,8 Kč / hektolitr
- Výstav nad 200 000 hl = 32,0 Kč / hektolitr

Sazba a princip spotřební daně: Šumivé víno a meziprodukty

Spotřební daň je placena v České republice všemi právníckými a fyzickými osobami, které nesplňují následující podmínky: vyrábí výhradně tiché víno, jehož produkce nepřesáhne hodnotu 2 000 litrů tichého vína za kalendářní rok. Vyrobené tiché víno nemůže být dopravováno ve volném daňovém oběhu mezi členskými státy a víno nemůže být uvedeno do režimu podmíněného osvobození od daně. V případě neplnění těchto podmínek je nutná registrace plátce daně. Spotřební daň tak nevzniká u tichého vína, které je prodáno v rámci území České republiky (zákon č. 353 § 93).

Dle zákona číslo 353 sbírky 93 podléhají zdanění, pro účely tohoto zákona, vína a meziprodukty, identifikované pod kódy nomenklatury 2204, 2205, 2206, s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových alkoholu, avšak nepřesahující hodnotu 22 % alkoholu. Pro účely tohoto zákona je šumivým vínem chápáno všechno, co je plněno do lahví s hřibovitou zátkou určenou pro šumivá vína, tato zátka je upevněna speciálním uchycením, nebo jsou tyto výrobky uzavřeny při obsahu při 20 °C s přetlakem 3 barů a více, což lze odvodit z přítomnosti rozpuštěného oxidu uhličitého. Tiché víno je poté všechno, které nespadá do kategorie šumivého viz výše (zákon č. 353 § 93).

Základní výše sazeb spotřební daně na tiché a šumivé víno (zákon č. 353 § 96):

- Šumivé víno: 2 340 Kč / hektolitr
- Tiché víno: 0 Kč / hektolitr
- Meziprodukty: 2 340 Kč / hektolitr

Omezení od daně z vína a meziproduktů mohou být společnosti v následujících případech: víno je vyráběno pro výrobu octa uvedeného pod nomenklatury 2209, pro výrobu léčiv, pro výrobu přísad při výrobě potravin a nápojů, jejichž obsah alkoholu nepřesahuje 1,2 % objemových anebo pro výrobu potravinářských výrobků, pokud obsah alkoholu v nich nepřekročí 8,5 litru alkoholu ve 100

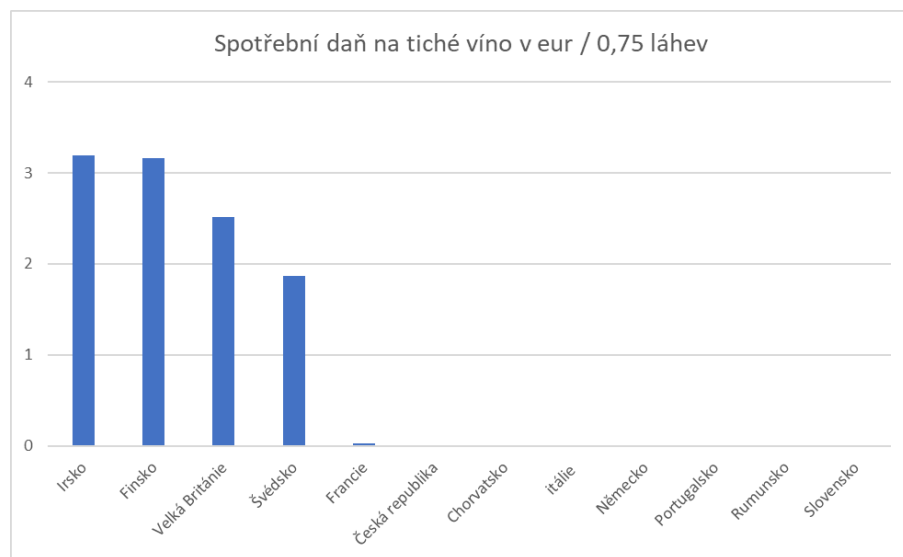
kg výrobku u čokoládových výrobků nebo 5 litrů alkoholu ve 100 kg výrobku u ostatních výrobků (zákon č. 353 § 97).

2.2. Spotřební daň na tiché víno v Evropském měřítku

Spotřební daň ani v Evropském měřítku není neobvyklou věcí a do jisté míry je využívána i v zemích, které svou spotřebou i produkcí převyšují Českou republiku. Na rozdíl od lihovin či piva však nepanuje shoda napříč většinou členských států, a to jak v Evropě, tak v i třeba v rámci EU.

Celkem 13 zemí v rámci Evropské unie a Velké Británie má zavedenou spotřební daň. Ani v těchto zemích však nepanuje shoda, jaká by měla být výše takové daně. Nejvyšší spotřební daň je v Irsku, kde hodnota přesahuje 3 € na jednu láhev o velikosti 0,75. Nejnižší daň poté nalezneme v jedné z nejtradičnějších vinařských zemí – Francii. Velikost daně ve Francii však představuje spíše symbolickou hodnotu 0,03€ na stejnou láhev. Na druhou stranu i tak je to vyšší hodnota než v případě přímých konkurenčních států s podobnou produkcí – Itálií a Španělskem, kde je to stále čistá nula (Tax Founation, 2023)

Graf 2: Spotřební daň na tiché víno v eurech za láhev 0,75 litrů v roce 2021

(Zdroj: (Tax Founation, 2023), vlastní zpracování)

Důležitým faktorem je také podpora států tohoto sektoru. Podpora v nejsilnějších vinařských zemích je na výrazně vyšší hranici než v České republice. Zároveň daň nefunguje jako dodatečný příjem do státních rozpočtů států, ale jako nástroj státu, jak pomoci v rozvoji vinařské turistiky, podpory malých a středních vinařů a dalšího. Nejedná se tedy o další příjmovou položku státu,

který by poté finanční prostředky využil na své fungování a placení svých výdajů. Podobnou roli v České republice plní vinařský fond, který vybrané peníze od vinařů přerozděluje mezi vinaře a pomáhá s rozšiřováním vinařské turistiky, jak v rámci České republiky, tak i mimo ni.

3. Charakteristika Českého vinařství a vinohradnictví

Česká tradice vinařství a vinohradnictví se táhne historií až do třetího století n.l., kdy Římané přinesli na česká pole první rostliny vinné révy. Archeologické nálezy a vědecké studie potvrzují nepřetržitý vývoj a rozšíření tohoto tradičního odvětví na území Čech a Moravy.

Králem Karlem IV. začala nová éra českého vinařství, když nechal dovézt vinnou révu z Burgundska a Porýní. Klášterní vinice a angažovanost měšťanů dále přispívaly k rozvoji vinařské kultury v českých a moravských zemích (Národní Vinařské centrum, 2023).

Historický vývoj vinařství pokračoval až do současnosti, s výrazným růstem plochy vinic od roku 1930. Díky finanční podpoře státu a dotacím z fondů Evropské unie dosáhla výměra vinic v roce 2023 až na 18 tisíc hektarů. Dnes lze Českou republiku rozdělit na dvě klíčové vinařské oblasti: Čechy a Morava (SVČR, 2023).

V Čechách dominují Mělnická a Litoměřická podoblast, kde se vinice nacházejí na jižních svazích kolem toků Vltavy, Labe, Berounky a Ohře. Na Moravě se rozkládá rozsáhlejší vinařská oblast s čtyřmi podoblastmi: Znojemskou, Mikulovskou, Velkopavlovickou a Slováckou. Tato oblast, která zahrnuje 96 % registrovaných vinic v České republice, představuje významné centrum vinařství a vinohradnictví (Národní Vinařské centrum, 2023).

České klima sice nabízí kratší vegetační období než přímořské oblasti, ale výsledný charakter a jedinečnost českého vína jsou ovlivněny tímto faktorem. Zrání hroznů probíhá pomaleji, což vede k vyšší koncentraci aromatických látek a poskytuje české produkci výjimečnou chuťovou paletu.

Navzdory tomu, že plocha vinic zabírá pouze 0,2 % území České republiky, vinařství tvoří klíčový prvek krajinářského rázu mnoha regionů. Jihomoravské vinice, vinné sklípky a vinařské stezky se stávají atraktivním cílem turistů, čímž vinařství nejen poskytuje obživu, ale také obohacuje životní styl tisíců moravských a českých vinařů (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Jižní Morava, známá jako krajina vína, ukazuje, jak vinařství může být klíčovým prvkem ekonomického rozvoje. Vinařská turistika v této oblasti přispívá k růstu sektoru služeb a

zaměstnává značný počet obyvatel. Vinařství tak zprostředkovaně podporuje rozvoj dalších odvětví národního hospodářství a přispívá k snižování míry nezaměstnanosti v regionu.

3.1. Charakteristika Českého vinohradnictví

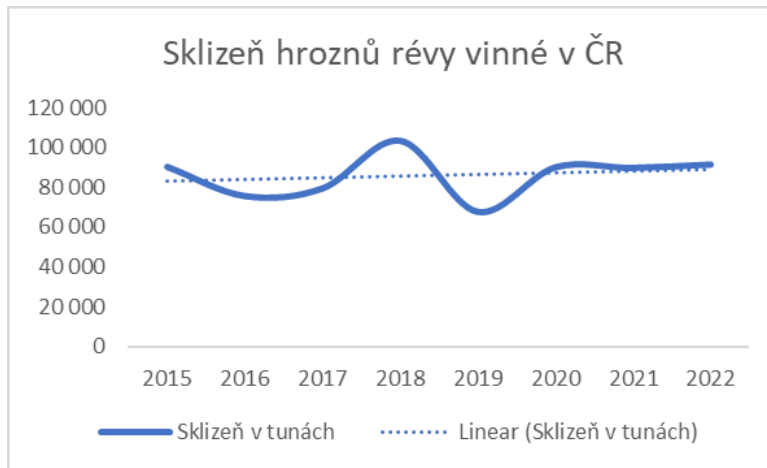
Výroba vína v České republice úzce souvisí s domácí produkcí hroznů vinné révy. Celkový produkční potenciál vinic v zemi činí **18 500 tis. ha**, což představuje přibližně V roce 2022 bylo podle registrace Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚS) osázeno **17 884 ha**. Český statistický úřad poté udává počet pěstitelů vinné révy na necelých 13 732 pěstitelů (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Vinice jsou poté nerovnoměrně rozloženy, kdy pěstitelů s výsadbou nad 5 ha je jen 460 (3 % z celkového počtu pěstitelů). Na druhou stranu těch 460 subjektů vyprodukuje na 79 % celkové produkce vinné révy. Je zde tedy velmi velký nepoměr mezi jednotlivými pěstiteli, co se velikosti a významnosti týče. I tento fakt svědčí poté o tom, že vinohradnictví a vinařství jsou obživou pro velký počet malých nezávislých podniků, které nejsou schopny konkurovat velkým průmyslovým vinařstvím a vinohradnictvím ať už v rámci České republiky nebo ze zahraničí. Na druhou stranu jsou to právě tito malí vinaři, kteří představují hlavní zdroj turistického ruchu ve vinařských regionech (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Vinohradnictví je ve značné míře ovlivněno přírodními podmínkami, které nejsou vždy předvídatelné. Tento fakt se podepisuje na každoroční sklizni, kde i přes stejnou velikost obhospodařované plochy, mohou být značné rozdíly ve velikosti sklizně. Ve smyslu sklizně se bavíme o hodnotách výnosnosti – v tunách na hektar plochy a cukernatosti. Obě tyto veličiny jsou nesmírně důležité a ovlivňují kvalitu vína. Z grafu níže je zřejmé, že byť cukernatost se v posledních letech pravidelně lepší a vidíme rostoucí trend, výnosnost stále osciluje kolem průměrné hodnoty 5,5t na hektar. Výkyvy jsou však v řádech až +/- 50 % (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Tento příklad ukazuje, jak vinohradnictví a vinařství závisí na nepředvídatelných přírodních podmínkách, které nejsou ovlivnitelné ze strany člověka. Přírozené faktory mají klíčový vliv na výnosnost vinic a kvalitu sklizených hroznů.

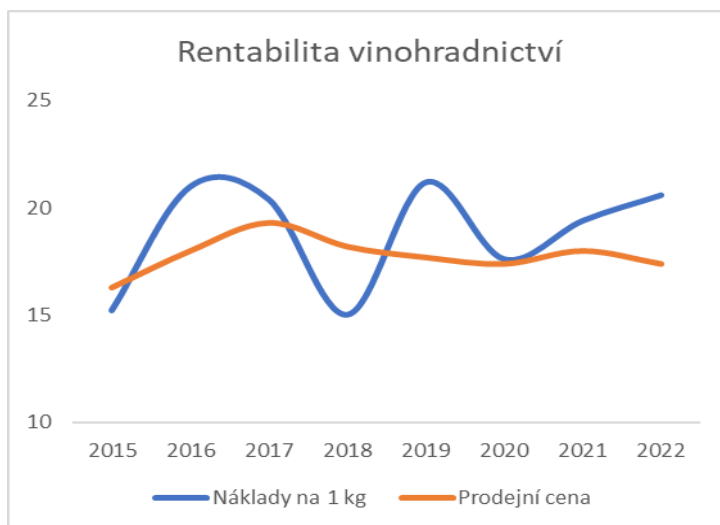
Graf 3 Sklizeň hroznů v České republice v letech 2015-2022

(Zdroj: Ministerstvo zemědělství 2023, vlastní zpracování)

Vinohradnictví jako odvětví dlouhodobě operuje na hranici rentability. Bez zohlednění dotací z evropských a národních fondů dosahuje průměrná rentabilita záporných hodnot. Za posledních 10 let byly evidovány jen 2 roky, kdy by prodejní cena přesahovala náklady na jejich vypěstování. Průměrné náklady odpovídali hodnotě 19,8 Kč, prodejní cena poté 18,8. Toto způsobuje průměrnou ztrátu odvětví 1 Kč na kg prodaných hroznů. I přesto, že je vinohradnictví tradičním odvětvím v České republice, v posledních letech zcela závisí na dotacích, které umožňují vinohradníkům udržet své podnikání. Vývoj rentability, vyjádřený jako rozdíl mezi prodejní cenou a náklady na vypěstování 1 kg hroznů, je zobrazen v grafu níže (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Graf 4 Rentabilita vinařství v letech 2015-2022

(Zdroj: SVČR 2023, vlastní zpracování)

Z grafů je zřejmé, že až na výrazně silné roky (2011, 2015 a 2018) se rentabilita vždy pohybuje v záporných číslech. Česká republika je tak nekonkurenceschopná produkovat hrozny za srovnatelnou hodnotu jako hrozny ze zahraničí. Ty jsou právě poté primárním důvodem, proč se hrozny v České republice prodávají pod produkčními náklady. V roce 2022 byla dosažena ztráta dokonce 3,3 Kč na kilogram hroznů (SVČR, 2023).

3.2. Charakteristika Českého vinařství

Vinohradnictví a vinařství nelze v této části jednoznačně oddělit. Existuje skupina pěstitelů, kteří přímo zpracovávají své vlastní hrozny, a naopak ti, kteří svou sklizeň pouze produkují a následně ji prodávají výrobním podnikům – tomu odpovídá i fakt, že pěstitelů vína je více než jejich zpracovatelů. Během posledních 10 let bylo 40–50 % produkce vinných hroznů zpracováno pěstiteli, zatímco zbytek byl obchodován. Svaz vinařů ČR evidoval v roce 2022 tuto strukturu vinohradnicko-vinařských podniků (SVČR, 2023):

- Vlastní produkce hroznů (pěstování) a zároveň obchodování se zpracovanými hrozny = 4 %
- Prodej hroznů bez jejich zpracování nebo zpracování pouze pro vlastní účely = 32 %
- Zpracování výhradně vlastních hroznů, bez dalšího nákupu cizích hroznů = 10 %
- Zpracování vlastních a zároveň dokup hroznů (bez ohledu na množství) = 54 %

Je tedy zřejmé, že většina vinařství hroznové víno nakupuje i z cizích vinic a nejsou tak 100 % samostatné. Druhou nejrozšířenější skupinkou jsou poté producenti hroznů, kteří se zaměřují primárně na prodej vinné révy (SVČR, 2023).

Struktura podniků vyrábějících víno připomíná rozložení struktury velikosti vinic. Podobně jako u ostatních zemědělských komodit platí, že velké množství subjektů svou celkovou produkcí tvoří jen relativně malý podíl na celkové domácí produkci vína. Zatímco 1 % subjektů zajistí přes 50 % domácí produkce vína, zhruba 96 % subjektů podnikajících ve vinařství přispívá k přibližně 20 % domácí produkce, 30 % vyrobí středně velcí vinaři, a pouhé 1 % subjektů zajišťuje svou produkcí 50 % v Čechách vyrobeného vína (Ernst & Young s.r.o., 2023)

Jak bylo již zmíněno, výrobci vína jsou výrazně závislí na úrodě vinných hroznů. V obdobích s nepříznivými podmínkami, jako byl například rok 2019, dosahoval objem produkce českého vína vinaři pouze přibližně 24 % celkové domácí spotřeby. Naopak rok předtím, tedy rok 2018 byl na sklizeň nadprůměrný a s tím spojená i produkce, která dosahovala přibližně hodnoty 35 %. I přes

tato kolísání, která vinaři a vinohradníci nemohou reálně příliš ovlivnit, se produkční kapacita českého vinařství v průměru dlouhodobě pohybuje kolem 30-32 % celkové spotřeby vína v České republice.

V porovnání se západo a jihoevropskými výrobci vína jsou průměrné náklady na výrobu 1 litru vína v České republice relativně vyšší. Tato skutečnost je determinována několika faktory. Prvním z nich je výnosnost českých vinic, přičemž přibližně polovina vinic v zemi má více než dvacet let, což vede k vyčerpané půdě a nižším jednotkovým výnosům. Dále geografické podmínky a nižší podíl sluneční aktivity ve srovnání s přímořskými vinařskými oblastmi přispívají k relativně nízké hektarové výnosnosti českých a moravských vinic. Vzhledem k závislosti produkce vína na objemu vypěstovaných hroznů vychází průměrná cena na vypěstování 1 kg hroznů vyšší než v jižních a západních oblastech Evropy (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Co se struktury vinařů týká, disponuje Česká republika výraznými rozdíly. Na trhu se pohybují jak velcí průmysloví vinaři s produkcí nad 10 000 hl, tak i malí vinaři s produkcí do 100 hl za rok. Podíl na celkové domácí produkci je pak následující:

- Průmysloví vinaři s produkcí nad 10 000 hl se podílí na celkové produkci z 28 % (počet těchto producentů osciluje kolem čísla 10).
- Střední vinaři s produkcí o 1 000 do 10 000 hl se podílí na celkové produkci z 36 % (počet těchto vinařů je zhruba 55).
- Zbylá produkce (36 %) je vyprodukována vinaři s produkcí do 1 000 hl za rok. Počet těchto producentů poté odpovídá hodnotě 1 253.

Je tedy zřejmé, že v české republice je spousta malých vinařství, které mají lokální maximální regionální význam. Jsou však velmi důležité pro kulturní vyžití a také geografický ráz země (SVČR, 2023).

4. Charakteristika tuzemského a evropského trhu s vínem

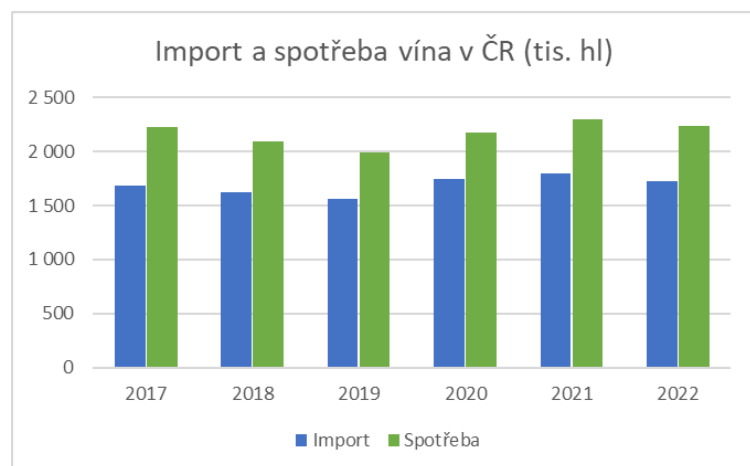
4.1. Tuzemský trh

V České republice ročně konzumujeme přibližně 2 miliony hektolitrů vína, což představuje přibližně 20 litrů vína na osobu za rok. Spotřeba vína za posledních několik let pomalu, avšak stabilně roste, přičemž přepočteno na obyvatele došlo k nárůstu v absolutních číslech o 4,7 litru, kdy

hodnota na začátku tisíciletí odpovídala spotřebě 16,1 litru, nyní v roce 2021 přibližně již zmiňovaných 20,8 litrů. Přesto se Česká republika dlouhodobě udržuje spíše pod průměrem vypitého vína na osobu v porovnání s Evropou. Tento fakt je však způsoben tím, že většina velkých, lidnatých států v Evropě má jako nejoblíbenější alkoholický nápoj právě vína. Tím roste i celková průměrná spotřeba na obyvatele na celém kontinentě. Kdybychom se podívali čistě na pořadí států, bude Česká republika v první polovině, co se průměrné spotřeby na obyvatele týče (Český statistický Úřad, 2023).

I přesto, že celková spotřeba za poslední roky roste, tuzemská produkce nestačí na uspokojení domácí poptávky po vínu. Rozdíl mezi domácí produkcí a spotřebou je tedy vyrovnáván dovozem, který dlouhodobě pokrývá až 70 % domácí spotřeby tichých vín. Trend rostoucího dovozu lze sledovat od vstupu ČR do EU. Celkový dovoz vína do ČR v roce 2022 činil podle údajů Státního zemědělského intervenčního fondu 1 716 tisíc hektolitrů. Z grafu vyplývá, že dovoz v posledních letech silně koreluje s vývojem spotřeby, která má stále mírně rostoucí tendenci (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Graf 5 Import a Spotřeba vína v České republice v letech 2017-2022

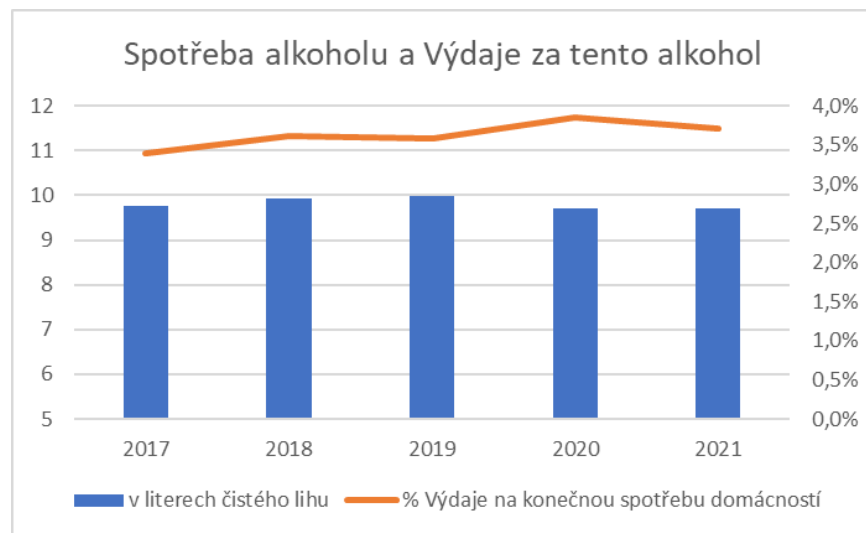
(Zdroj: Ministerstvo zemědělství 2023, vlastní zpracování)

Na druhé straně vývoz nezaznamenal za posledních 5 let výraznou změnu. Průměrná hodnota se pohybuje nad hranicí 100 tis hl. Nejvyšší sledovaná hodnota byla v roce 2020 – 114 tis. hl, naopak nejnižší hodnota byla naměřena v roce 2022 – 96 tis. hl. Je však těžké přesně určit jaká část z hodnot výše je čistý tuzemský export, a jaká část je reexport, kdy dochází jen k balení na území České republiky, ale víno je vyráběno jinde, případně je vyráběno v České republice, ale ze zahraničních hroznů (Celní Správa, 2023).

Je tedy zřejmé, že byť celková spotřeba v České republice v posledních letech rostla, domácí zastoupení, a tedy i soběstačnost, klesá. Celkové rozložení spotřeby alkoholu v České republice však naznačuje, že vinařský sektor jako jediný v posledních letech roste. Prostor na tuzemském trhu se tak zvětšuje, avšak je primárně vyplněn importem.

Pokud se podíváme na český trh s alkoholickými nápoji optikou stability, až na specifické výjimky, můžeme hovořit o stabilním prostředí, kde se finální konzumenti sice přemisťují od jednoho typu alkoholu k druhému, avšak jejich celkové výdaje oscilují kolem hodnoty 3,5procentního bodu z celkových výdajů, a spotřeba přepočtena na osobu vyjádřená v litrech čistého alkoholu kolem 10 litrů dle ČSU. O přesouvání mezi typy alkoholů hovoří i fakt, že vyšší spotřeba alkoholu neznamena vždy vyšší % výdaje a naopak (Český Statistický Úřad, 2023).

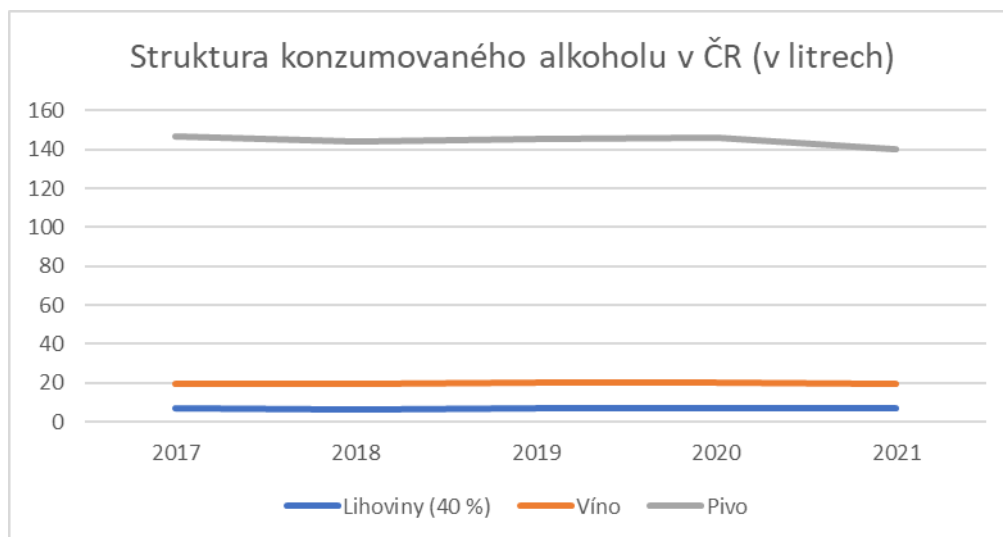
Graf 6 Spotřeba alkoholu a % výdaje za alkohol v letech 2017-2021

(Zdroj: ČSU 2023, vlastní zpracování)

Dalo by se tak říci, že jsou konzumenti do jisté míry loajální alkoholu jako takovému, ale už zcela ne typu požívaného alkoholu. Toto je dáno faktem, že vždy historicky po zdražování jednoho typu alkoholu došlo k nárůstu spotřeby u jiného typu alkoholu.

Graf 7 Struktura konzumovaného alkoholu v České republice na osobu v letech 2017-2021

(Zdroj: ČSU 2023, vlastní zpracování)

4.2. Evropský trh

Evropský trh s vínem má vysokou úroveň zralosti, protože víno vždy tvořilo významnou součást bohaté evropské kultury a stále zůstává nedílnou součástí životního stylu místních obyvatel. Nárůst konzumace vína při domácích jídlech vedl k rozvoji trhu v této oblasti. Změny životního stylu a rostoucí investice spotřebitelů do prémiových vín přispěly k dynamickému rozvoji trhu. Kromě toho popularita vína při společenských událostech a různých oslavách podnítila spotřebu vína na evropském trhu.

Po staletí se evropské země intenzivně věnují výrobě vína, neboť tento nápoj tvoří pravidelnou a nedílnou součást tradičních jídel v celém regionu. Obrovské vinice vytvářejí ideální podmínky pro rozsáhlou výrobu vína. Pro ilustraci, Španělsko byla v roce 2021 země s největší plochou vinic v Evropě, a to 964 000 hektarů, následovala Francie se 798 000 hektary a Itálie s 718 000 hektary, top 4 uzavírá svou plochou Turecko (European Court of Auditors, 2023).

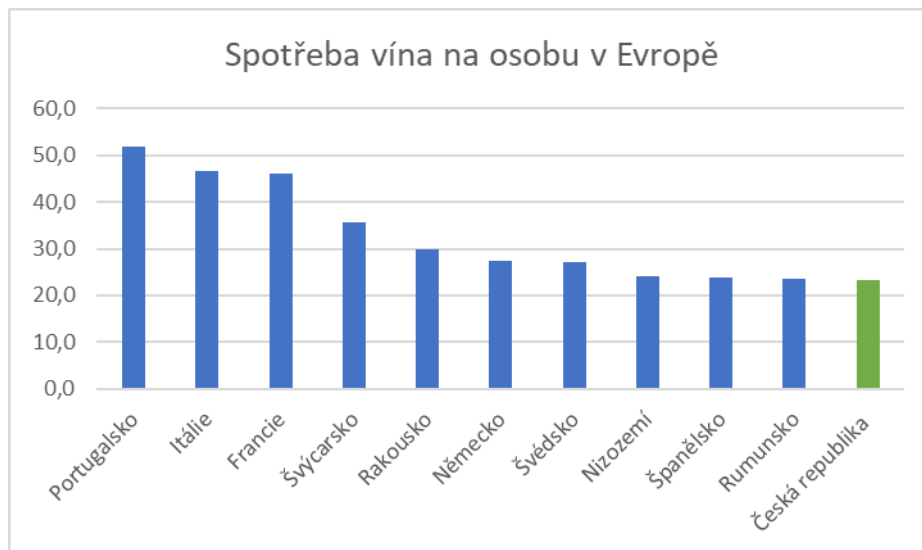
Tyto klasické vinné oblasti dosahují poté neporovnatelných cen za 1 kg hroznů v porovnání s Českou republikou. Důvody jsou jasné – vyšší výtěžnost z hektaru obdělávané plochy a větší obdělávaná plocha, která znamená vyšší úspory z rozsahu než v případě tuzemských „rodinných“ vinic (Eurostat, 2023).

Podle Národní organizace pro výživu a zemědělství tyto čtyři země v roce 2021 dohromady zabíraly přibližně 39,7% celosvětové plochy vinic. Evropa tak drží významný podíl na celkové ploše vinic ve světě. Výrobci tak masivně nakupují hrozny z těchto vinic za výhodné ceny, což dále láká spotřebitele. Zvýšená produkce díky rozsáhlé ploše vinic stimuluje inovace v oblasti chutí, barev a přizpůsobení obalů, což má za následek vzrůstající prodeje vína (Food and Agriculture Organization, 2023).

Země s nejvyšší obdělávanou plochou vinic jsou pak také typicky země, které se pyšní nejvyšší celkovou spotřebou vína na světě. Francie měla podle Evropského parlamentu největší spotřebu vína v Evropě s přibližně 25,2 miliony hektolitry vína v roce 2021, následovaná Itálií s přibližně 24,2 miliony hektolitry. Na třetím místě je Německo se spotřebou těsně pod hranicí 20 milionů hektolitrů, které však drtivou většinu své spotřeby má z dovozu. Charakterem tak připomíná Českou republiku, kdy výrazně menší část poptávky je uspokojená z tuzemských zdrojů a zbytek je zajištěn dovozem z top vinařských zemí (European Parliament, 2023).

Z opačného pohledu, podíváme-li se na země s největší spotřebou vína na osobu, dostane se na první místo Portugalsko. Hodnota spotřeby na osobu je vyšší v porovnání s Českou republikou o více než dvojnásobek. Do popředí se poté dostanou i další země, které jsou na obyvatele menší – Švýcarsko, Rakousko. Česká republika pak svou spotřebou zapadá spíše do průměru v rámci Evropy, případně EU. Nemůžeme tak na rozdíl od konzumace piva či lihovin tvrdit, že by zde v tomto sektoru existovalo riziko nadměrné konzumace.

Graf 8 Spotřeba vína na osobu v rámci Evropy 2020

(Zdroj: (BK Wine Magatine, 2023), vlastní zpracování)

5. Příspěvky vinařství do státního rozpočtu (2022)

Vinařství a vinohradnictví významným způsobem přispívají do státního rozpočtu svými aktivitami zejména v Jihomoravském kraji. Vinařství registruje na 1 318 podniků (podniky, které produkují množství nad vlastní spotřebu). Celkový počet vinařství je však výrazně vyšší, neboť existuje velká řada neregistrovaných vinařů, kteří si vyrábí víno jen pro vlastní potřebu. Pro účely této práce budeme tuto skupinu ignorovat, nebo by nebyla zatížena zavedením nenulové spotřební daně na tiché víno.

5.1. Odvody za zaměstnance

Celkový počet zaměstnanců ve vinařství a vinohradnictví odpovídá hodnotě zhruba 20 000. Tento počet představuje více než 12,5 % z celkové zaměstnanosti v zemědělství. Vezmeme-li v úvahu, že vinařství a vinohradnictví je převážně koncentrováno v Jihomoravském kraji, je % zastoupení v tomto kraji výrazně vyšší. V případě, že bychom použili pro výše uvedený počet pracovníků hodnotu průměrného platu v zemědělství (36 735 v roce 2022), dokážeme zhruba určit jaké celkové odvody za zaměstnance jsou generované (Český Statistický Úřad, 2023).

Odvody placené zaměstnancem:

Sociální pojištění placené zaměstnancem odpovídá hodnotě 6,5 % (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2023) z hrubé mzdy = $36\,735 * 0,065 = 2\,388$ Kč / osoba za měsíc. Přepočteno na všechny zaměstnance na rok = 573 mil. Kč.

Zdravotní pojištění placené zaměstnancem odpovídá hodnotě 4,5 % (Ministerstvo zdravotnictví, 2023) z hrubé mzdy = $36\,735 * 0,045 = 1\,653$ Kč / osoba za měsíc. Přepočteno na všechny zaměstnance na rok = 397 mil. Kč.

Záloha na daň (Finanční Správa, 2023) vypočtená podle stejné logiky a s uplatněním základní slevy odpovídá hodnotě: 2 950 Kč na osobu za měsíc = 708 mil. Kč.

Odvody placené zaměstnavatelem:

Zaměstnavatel platí za zaměstnance opět sociální a zdravotní pojištění. Suma celkových odvodů placené zaměstnavatelem společně s hrubou mzdou pro zaměstnance jsou celkové náklady na zaměstnance. V našem případě placené náklady zaměstnance vyplácené zaměstnavatelem odpovídají hodnotě 12 416 Kč / osoba za měsíc = 2 980 mil. Kč za všechny pracovní místa (Finanční Správa, 2023).

5.2. DPH (2021)

Pro výpočet DPH je nutné si stanovit si nejdříve průměrnou cenu vína, poté celkovou spotřebu v České republice. Bližší detail bude zohledněn později v práci, kdy se budeme soustředit na DPH, které je odvedeno z domácí produkce a poté import.

Celková spotřeba za rok 2022 není na CSU dostupná, proto budeme vyházet z hodnoty za rok 2021 – 20,8 litrů na osobu. Pro úplnost a zjednodušení výsledku využijeme zdroj, se kterým CSU počítá, a to je výhledová zpráva celní správy. Ta uvádí celkové množství vína uvedeného do volného daňového oběhu. Tuto hodnotu poté CSU převede na počet litrů, které jsou spotřebované za rok. Celková hodnota v hl poté odpovídá 2 182 248 hl neboli 218 224 800 litrů vína (Celní Správa, 2023).

Průměrná cena vína není k dispozici (CSU počítá pouze jakostní víno), takže budeme muset průměrnou cenu odvodit z ostatních makro veličin, které jsou k dispozici. Pro výpočet nám poslouží následující ukazatele: Spotřební koš a struktura výdajů.

Spotřební koš (2020)

V rámci spotřebního koše jsou uvedeny komodity a jejich váhy. Spotřební koš se využívá k výpočtu spotřebitelských cen, nicméně struktura (váhy) odpovídají zastoupení jednotlivých komodit. Alkoholické nápoje jsou zastoupeny v hodnotě 3,9 %. Toto procento tedy vyjadřuje, jakou část svých výdajů utratí spotřebitel za tyto produkty. Víno konkrétně je zastoupeno ve výši 1,2 %. Pokrývá tedy zhruba 31 % celkových výdajů za alkoholické nápoje (Český Statistický Úřad, 2023).

Struktura výdajů:

Struktura výdajů nám ukazuje rozpad jednotlivých výdajových složek domácností a jejich členů. Alkohol stejně jako spotřební koš počítá s hodnotou 3,9 % za alkoholické nápoje pro rok 2020. 3,7 % poté v roce 2021. Výdaje vyjádřené za alkohol v roce 2020 odpovídají sumě 97 730 mil. Kč resp. 100 747 mil. Kč v roce 2021. Nárůst spotřeby vína a pokles spotřeby piva v roce 2021 by znamenal vyšší zastoupení vína v rámci skupiny alkoholických nápojů, ale v rámci metodologie spotřebního koše budeme počítat stále s hodnotou zhruba 1/3 celkových výdajů za alkohol (Český Statistický Úřad, 2023).

Výpočet:

- Celkové výdaje za alkohol: 100 747 000 000 Kč
- Z toho výdaje na víno: 33 582 000 000 Kč
- Celková spotřeba vína: 218 224 800 litrů
- Průměrná cena na 1 litr vína = 154 Kč
- Průměrná cena na láhev vína 0,75L = 115 Kč

Tato cena odpovídá tedy ceně s DPH, kterou zaplatí konečný spotřebitel u prodejce. Při sazbě DPH 21% vztahující se na víno (Ministerstvo financí, 2023), celkové odvody odpovídají hodnotě 7 mld. Kč za rok.

5.3. DPPO & DPFO

U DPPO a DPFO je velmi těžké určit hodnotu celkových odvodů. Lze se podívat na největší společnosti zabývající se čistě produkcí tichého vína a poté extrapolovat tuto hodnotu na celý trh, neboť právě průmyslový vinaři vyprodukují většinu tuzemského vína. Na druhou stranu by tento výpočet byl založen na předpokladech, že všechny vinařství jsou stejně produktivní a efektivní, a navíc jelikož všechny společnosti nemají zveřejněné výroční zprávy, došlo by k dalšímu zkreslení. Pro ilustraci však z dostupných výročních zpráv společností: Znovín Znojmo, Vinné sklepy Valtice,

Lihovar a Zámecké vinařství Bzenec lze dopočítat hodnotu DPPO po extrapolaci dle produkce na trh okolo 70-80 mil. Kč (Ministerstvo spravedlnosti, 2023).

Celkové přínosy

Suma celkových odvodů do státního rozpočtu tak odpovídá hodnotě cca 11 658 mld. Kč za rok 2021. Celková přímá zaměstnanost odpovídá součtu zaměstnanosti vinařů a vinohradníků, tedy hodnotě 20 000 zaměstnaneckých míst (SVČR, 2023).

5.4. Nefinanční přínosy vinařství pro Českou republiku

Kromě finančních přínosů pak vinařství hraje klíčovou roli v kulturním rozvoji vybraných regionů, zejména poté oblastí v Jihomoravském kraji. Ročně do Jihočeského kraje přijede 1 990 371 návštěvníků (v roce 2022). Jedná se o druhé nejvyšší číslo v rámci České republiky za Prahou. Je těžké určit, kolik z toho má na svědomí právě vinařská turistika. Jediným vodítkem by mohl být propad let 2020 / 2021, kdy se počet návštěvníků zmenšil na polovinu. Tento fakt byl však pozorován i v dalších krajích, avšak ne tak drastickým dopadem - kromě Prahy, která utrpěla hlavně díky poklesu zahraničního turismu (Czech Tourism, 2023).

Vinařská turistika je pak zásadní také pro rozvoj regionu, neboť až 30 000 pracovních míst je přímo generovaných vinařským sektorem – a to jak ve vinařství, tak i v navazujících odvětvích přímo spojených s vinařskou turistikou. To souvisí s mnoha desítkami akcí, které se každoročně pořádají. Nejsou to jen akce během sezóny – od otevírání sklípků až po vinobraní, ale skutečně během celého roku, kdy za rok 2021 bylo uspořádáno na 580 akcí po celý rok od ledna do prosince

Dalším důležitým faktorem je vytváření prostoru pro turistický ruch ze zahraničí. Návštěvnost není jen z České republiky. V roce 2022 přijelo do Jihomoravského kraje na 500 000 návštěvníků ze zahraničí, kteří strávili celkem přes 800 000 nocí v hromadných ubytovacích zařízeních HUZ. Tyto příjezdy mohou být poté přímo kategorizovány jako ekonomické přínosy, neboť bez těchto návštěv by ekonomické prostředky zůstali v domácích zemích turistů, případně jiných zemí, kam by se vydali. Tím, že prostředky jsou utraceny na území České republiky, dochází k rozvoji podnikání a samotného regionu ze zahraničního kapitálu, který je tedy přivezen do České republiky, a nikoliv jen rozprostřen po České republice, jak je to v případě tuzemských turistů (Czech Tourism, 2023).

Dalším faktorem je budování národní značky spojené s vínem, které opět dokáže kromě přilákání turistů ze zahraničí, také vzbudit hrdost a kulturní dědictví v domácích obyvatelích. Český národ

může být tak nejen hrdý na své pivo, ale i na víno, které se v posledních letech začíná dostávat do stále většího povědomí, jak českých, tak i zahraničních spotřebitelů.

6. Vývoj vinařského průmyslu v České republice

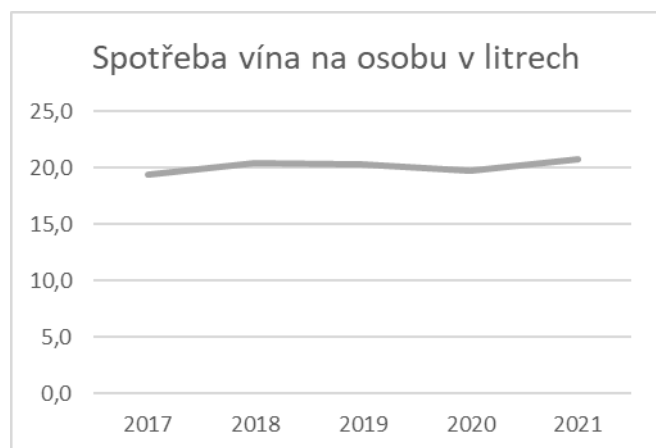
6.1. Vývoj v posledních letech

Vinařství a vinohradnictví bylo v posledních letech výrazně zkoušeno vícero vlivy, které se negativně podepsali na celém odvětví. Jednotlivé efekty, však měli různé dopady na sektor. Některé dopady zprvu pozitivní po bližším prozkoumání opět působí spíše negativně. Ani vyhlídky do budoucna nevypadají zrovna růžově, kdy i ve variantě, že by nedošlo k zavedení spotřební daně, čeká pravděpodobně sektor další propad.

Pandemie Covid-19

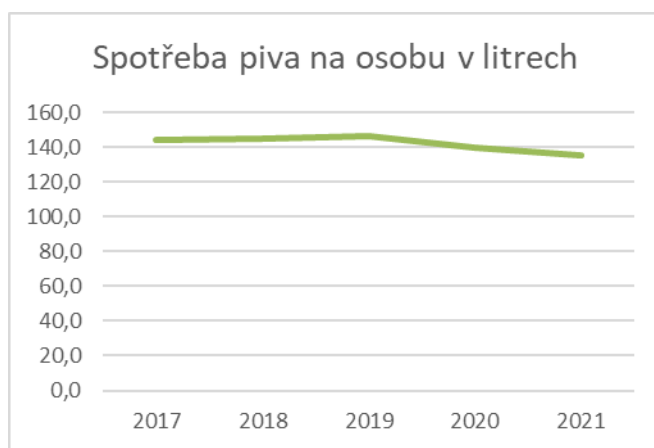
Pandemie Covid-19 postihla odvětví hned v několika dimenzích. Vládní restriktce a omezení spojené s touto pandemií se podepsali na celém výrobně-prodejném řetězci. Jestliže však půjdeme od konce a podíváme se na celkovou spotřebu alkoholických nápojů v této době a poté konkrétně na víno, uvidíme trend, který by spíše naznačoval, že požívání vína bylo na vzestupu (Český Statistický Úřad, 2023):

Graf 10 Spotřeba vína na osobu v litrech za rok

(Zdroj: CSU 2023, vlastní zpracování)

Graf 9 Spotřeba piva na osobu v litrech za rok

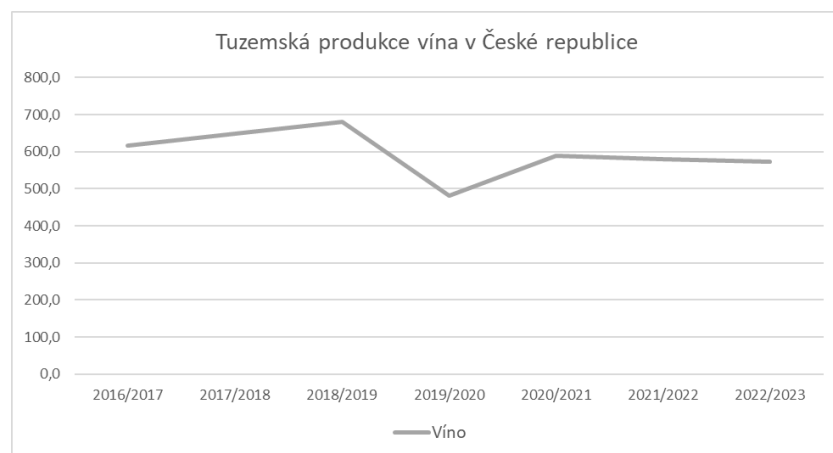
(Zdroj: CSU 2023, vlastní zpracování)

Pivo jakožto na litry nejkonsumovanější alkohol v letech 2020/2021 výrazně poklesl. Pokles byl primárně způsoben omezením provozu či dokonce částečným zavřením prodejních kanálů on-trade (restaurace, hospody atd.). Víno na druhou stranu zaznamenalo nárůst a potřetí v historii samostatné České republiky překročilo hodnotu 20 litrů na osobu. Dosahovalo dokonce rekordní hodnoty 20,8 litrů na osobu v roce 2021. Dalo by se tedy říci, že se konzumenti přesunuli od piva k vínu v celkové spotřebě (Český Statistický Úřad, 2023).

Na druhou stranu podíváme-li se na domácí produkci a domácí zastoupení na výše uvedených hodnotách spotřeby vína, zjistíme, že růst spotřeby byl primárně způsoben vyšším importem vína ze zahraničí. České vinařství a vinohradnictví bylo totiž restrikcemi postihnuto také a nebylo schopné se vrátit na hodnoty z před covidových let.

Jak již bylo zmíněno výše, vinohradnictví a s ním velmi úzce spojeno vinařství, je silně náchylné na počasí a jeho výkyvy. Nižší úroda bude znamenat nižší produkci vína a tím i nižší soběstačnost, co se celkové spotřeby týče. Právě tento fakt byl nejvíce výrazný ve vinařském roce 2019/2020, kdy z jedné strany byly přírodní podmínky nehostinné ve smyslu pěstování vinné révy a zároveň první restrikce a obecný strach ze situace poznamenal možnosti (ve formě pracovní síly), vytěžit co nejvíce z úrody pro daný rok. Tento fakt poté znamenal nejhorší sklizeň za sledované roky a tím i nejnižší produkci tuzemského vína. Z tabulky níže je také vidět, že se hodnoty stále nevrátili na před-covidové roky, kdy produkce přesahovala pravidelně hodnotu 600 000hl vína na rok (Ministerstvo zemědělství, 2023).

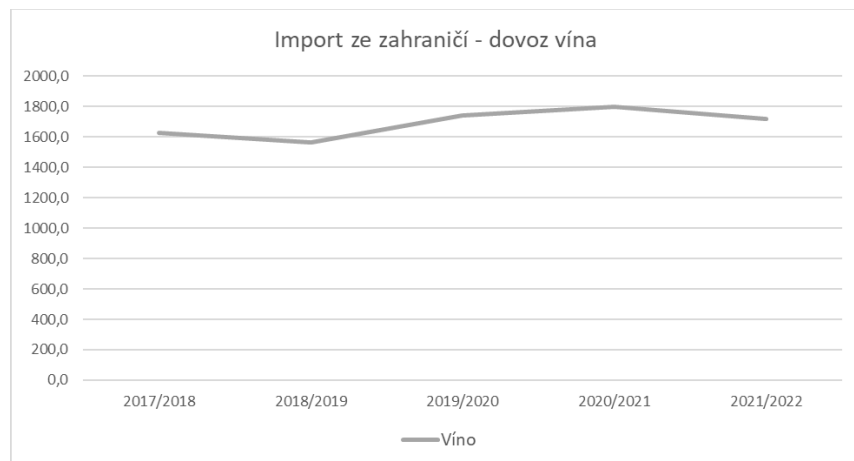
Graf II Tuzemská produkce vína v České republice ve vinařských letech 2016/2017 - 2022/2023

(Zdroj: Ministerstvo zemědělství 2023, vlastní zpracování)

Vyšší prodeje tak byly způsobeny nárůstem importu, který zaznamenával rekordní hodnoty. Česká republika se tak stala závislejší na dovozu vína ze zahraničí, které je v drtivé většině levnější na výrobu než víno tuzemské. Tento fakt se opět projevuje spíše na menší vinaře, kteří nejsou schopni cenově konkurovat velkým průmyslovým vinařům ať už z České republiky, tak ze zahraničí (Ministerstvo zemědělství, 2023).

Graf 12 Import vína do České republiky ve vinařských letech 2016/2017 - 2022/2023

(Zdroj: Ministerstvo zemědělství 2023, vlastní zpracování)

Rostoucí ceny energií

Rostoucí ceny energií se projevili u vinařů jak při výrobě samotného vína, tak i při jeho skladování. Víno není komodita, která by se mohla vyrábět na pravidelné bázi po celý rok, ale je silně sezónní. Vyžaduje tak velké množství úsilí a energie na zpracování a hlavně skladování (Český statistický úřad, 2023).

Rostoucí ceny však nejsou problémem jen vinařů ale i dalších navazujících částí celého odběratelského řetězce. Je třeba si uvědomit provázanost a závislost vinařů na svých odběratelích z různých segmentů, které byly více či méně také zasaženy nárůstem cen energií. Vinaři pro nemalou část svých produktů využívají prodej přes třetí stranu – typicky supermarket, hypermarkety či vinárny a specializované obchody. I v těchto prodejních místech došlo ale k nárůstu nákladů na energie, což se projevilo ve výsledné ceně produktu.

Lze tedy říct, že zdražování energií ovlivnilo celý řetězec a způsobilo zdražování na vícero částech dodavatelsko-odběratelského řetězce. Vinaři jsou však ti, kteří nesou primární zodpovědnost za své tržby, a proto byli nuceni kolikrát absorbovat část svých zvýšených nákladů na vlastní úkor

snížením své hrubé marže. Supermarkety mají naopak vyjednávací pozici výrazně lehčí, neboť dodavatelů ať už globálních či regionálních je celá řada a mohli tak do jisté míry diktovat podmínky. Z jejich strany poté v drtivé většině došlo k projevení zvýšených nákladů do cenotvorby a to ze 100 % na rozdíl od vinařů samotných (kvalitativní rozhory s vinaři, 2023).

Rostoucí ceny vstupů

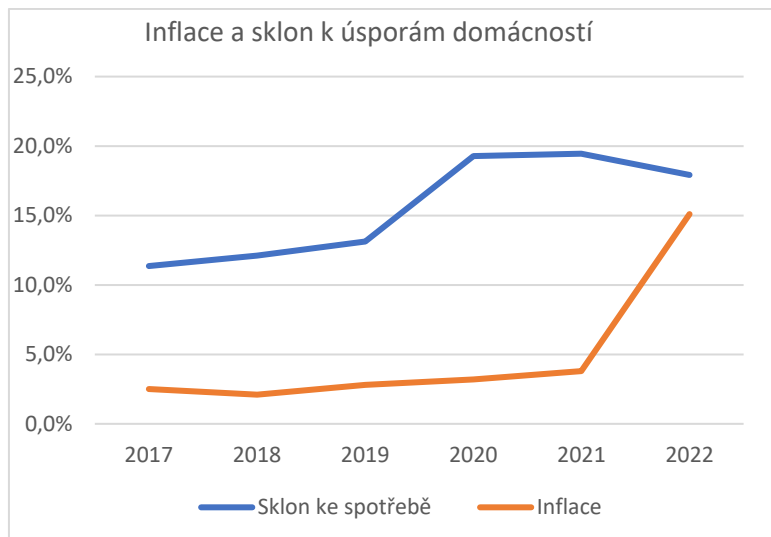
Ruku v ruce se zdražováním samotné výroby a skladování na straně vinařů jsou i rostoucí náklady na straně dodavatelů, neboť zdražování se netýkalo jen jednoho sektoru, ale působilo plošně přes všechny odvětví. Typickým příkladem je nárůst cen obalového materiálu. Vinařství je specifické tím, že existuje jen pár možností, jak nápoj uchovávat – sklo, plast, popřípadě nápojový kartón či přímo sud. Jednoznačně nejrozšířenější je však stáčení do klasických vinných lahvích a objemu 0,75l. Jestliže máme tedy spotřebu vína v hodnotách 20,8l na osobu dostaneme se jen za rok 2021 na hodnotu až 291 mil. lahví vína. Samozřejmě ne všechno víno je takto baleno, ale minimálně pro ilustrativní účely ukazuje na velikost poptávky ze strany vinařů po skleněných lahvích. Sklářství však bylo velmi významně zasaženo právě rostoucími cenami energií, kdy vysokoteplotní pece spotřebovávají vysoké množství energie. Vinaři uvádí, že v průměru se náklad na 1 láhev v roce 2021/2022 zdvojnásobil, někdy až ztrojnásobil. Toto všechno poté výrazně ovlivňuje marže vinařů a vůbec životaschopnost podnikání v sektoru, který je extrémně konkurenční (Český rozhlas, 2023).

6.2. Současný stav

Rok 2023 zatím naznačuje, že se na lepší časy minimálně pro vinařský sektor neblýská. Ba naopak. Pokračující nárůst cen obalových materiálů, rostoucí ceny energií, práce a dvouciferná inflace naznačují další těžký rok pro vinaře (kvalitativní rozhovory s vinaři, 2023).

Na druhou stranu se výdaje domácností za alkoholické nápoje v procentuálním vyjádření snižují konzistentně od roku 2020. Snižuje se také ochota domácností utrácet za zbytné komodity, a naopak roste sklon k úsporám. Tento fakt je vidět na grafu níže, kdy se situace ohledně pandemie Covid-19 ve spojitosti se zvyšujícími se cenami energií klesala ochota spotřebitelů utrácet, a naopak rostla míra úspor (Ministerstvo Financí, 2023).

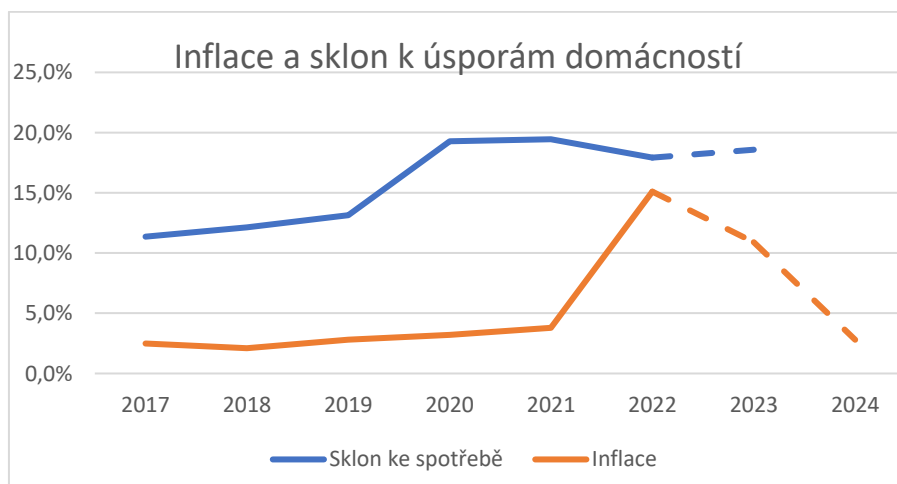
Graf 13 Inflace a sklon k úsporám domácností v letech 2017-2022

(Zdroj: Ministerstvo financí 2023, vlastní zpracování)

Zvyšující se inflace také snižuje míru spotřebitelů s odstupem času utrácet. Tento fakt je viditelný zejména na začátku roku 2023, kdy rostla tato hodnota viz graf níže. Nejvíce se právě sklon ke spotřebě snížil v první polovině roku 2023, kdy se hodnota sklonu ke spotřebě zvýšila o 14 % ve srovnání se stejným obdobím roku 2022. Ministerstvo financí poté očekává další relativní pokles spotřeby domácností a to o 3,4procentního bodu vyjádřených ve standartních cenách. Opětovný nárůst je očekáván až v roce 2024 – zde ale není jisté, jak se změní celkové příjmy domácnosti. To bude mít zásadní vliv na sklon ke spotřebě. Lze ale předpokládat, že sklon ke spotřebě se v roce 2024 významně sníží (Ministerstvo Financí, 2023).

Graf 14 Inflace a sklon k úsporám v letech 2017-2024 (predikce)

(Zdroj: Ministerstvo financí 2023, vlastní zpracování)

Celkové výdaje za rok 2022 se meziročně zvýšily o 14,3 %, u alkoholu poté o 9,4 %. Zde je viditelný pokles, resp. nižší růst výdajů za alkohol v porovnání s celkovými výdaji. Inlace v roce 2022 dosahovala hodnoty nad 15 %. Vyjádřeno v cenách roku 2021 se tak celkové výdaje propadli o 0,7 %, u alkoholu dokonce o 5,6 % (Ministerstvo Financí, 2023).

Celní správa, ze které jak již zmíněno vychází i CSU, uvádí, že se do volného oběhu za rok 2023 (leden - září) uvedlo 1,43 mil. hl tichého vína. Za stejnou dobu v roce 2021 bylo uvedeno do volného objemu 1,52 mil. hl tichého vína. Pokud by se stejný vývoj udržel do konce roku, celková spotřeba by klesla oproti roku 2021 o 6 % na hodnotu 19,5 litru na osobu. Spotřeba by tak klesla na hranici roku 2017 (Celní Správa, 2023).

Nižší spotřeba a s tím spojené i nižší prodeje poté povedou k vyšší konkurenci na trhu. Tento boj může vyústit až v ukončení podnikání některých vinařů, kteří nebudou schopni dlouhodobě zajistit kladnou rentabilitu podnikání.

Vinaři tak budou muset tlačit na své dodavatele, aby dokázali snižovat své vstupní náklady. Nicméně jedinou položkou, kde je možné výrazněji ušetřit jsou obalové materiály anebo nakupované hrozny. Obalové materiály jsou většinou nedostatkovým zbožím a vyjednávací síla vinařů, speciálně těch menších prakticky neexistuje a vinaři jsou tak nuceni akceptovat cenu, která je tržní. U hroznů je vyjednávací síla vyšší, neboť na trhu existují, levnější alternativy v podobě hroznů ze zahraničí. Tento typ hroznů však není preferovaný mezi vinaři. Ti se snaží využívat z co největší části právě hrozny vypěstované v tuzemsku. Vinohradnictví se však pod tíhou tlaků vinařů a alternativy ze zahraničí dostává do bezvýchodné situace, kdy není schopno konkurovat ani cenou po započtení dotací.

Vinohradníci se tak dostávají ještě do větší problémů než samotní vinaři, protože ve většině případů nejsou schopni prodat víno jinde než v České republice z důvodu vyšší ceny a v tuzemsku jsou tlačeni ke snižování prodejní ceny. Potenciálním řešením by bylo zaměřit se na inovace v sektoru a tím zvýšit výnosnost z hektaru obdělávané plochy, nebo investovat do rozšíření plochy, kde se víno pěstuje a dosáhnout tak úspor z rozsahu. Na toto však v sektoru nejsou finanční prostředky, neboť vinohradníci podnikají na hraně udržitelnosti. Celý sektor se tak dostává do slepé uličky, kdy vyhlídky do budoucna bez radikálnějšího řešení, nejsou růžové.

7. Podpora ze stranu státu

Pro vinohradnictví a vinařství jsou k dispozici nejrůznější programy na podporu. Některé programy a podpory se přímo týkají vinohradnictví a vinařství, jiné programy jsou zaměřené na větší celky jako jsou podpora a rozvoj zemědělství, tuzemských producentů, podpory turistického ruchu a dalšího.

Pomoc však nemusí být jen finanční. Existují různé podpůrné programy a iniciativy ať už soukromých anebo vládních subjektů, které mají přispět k rozvoji sektoru. Tyto podpory skýtají množství různých aktivit od podpory rozvoje cestovního ruchu, přes zvýšení obecného povědomí o historii a tradicích až po přímý marketing na nejrůznější kulturní akce, které jsou v rámci vinařského turismu prováděny.

7.1. Dotační programy

Dotační programy jsou v primárně financovány ze státního rozpočtu a mají různorodé využití napříč celým sektorem. Jedná se o přímou finanční podporu, která má sloužit ke specifickému účelu dle typu dotačního programu. Tyto programy mohou být různého zaměření od podpory v rozvoji využívání udržitelných zdrojů po například podporu při organizaci veletržních akcí. Dotační programy stejně jako ostatní formy podpory jsou však poměrně komplikované na administrativu, kdy jednotlivé subjekty musí požádat o dotaci a poté projít schvalovacím kolečkem. Do jednotlivých dotačních programů se tak přihlásí v první řadě jen menší počet subjektů. Příklady takových dotačních programů jsou (Ministerstvo zemědělství, 2023):

- Podpora vybudování kapkové závlahy ve vinicích: 9 žádostí podáno za rok 2022
- Podpora na budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné: 0 žádostí
- podpora testování množitelského materiálu: 0 žádostí
- Podpora šlechtění révy vinné, zaměřeného na vyšší odolnost proti škodlivým biotickým a abiotickým činitelům: 2 žádosti
- Podpora účasti na mezinárodních veletržích a výstavách v zahraničí: 13 žádostí
- Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu: 1 žádost

Výše uvedené dotační programy neobsahují výčet všech dotačních programů. Slouží jako ilustrativní příklad toho, kolik žádosti je obecně podáváno ze strany vinařů a vinohradníků vůči Ministerstvu zemědělství (Ministerstvo zemědělství, 2023)

7.2. Vinařský fond

Vinařský fond byl zřízen zákonem o vinohradnictví a vinařství v roce 2002. Vzorem byly obdobné instituce v sousedních vinařských zemích (Německu a Rakousku). Vinařský fond finančně podporuje propagaci vína, prodej produktů a ochranu označení vín na základě jejich zeměpisného původu – České víno. Zároveň poskytuje veřejnosti informace o vinohradnictví, vinařství a přidružených sektorech a aktivně přispívá k udržení a rozvoji těchto tradic jako důležité součásti evropského kulturního dědictví.

Vinařský fond také podporuje rozvoj cestovního ruchu ve vinařských oblastech zejména oblasti jižní Moravy. V roce 2022 alokoval Vinařský fond zhruba 75 milionu Kč na různé propagační aktivity (Vinařský Fond, 2023):

- Podpora ve formě marketingových aktivit: 5,6 mil. Kč
- Informování veřejnosti o vinohradnictví a vinařství = 3,5 mil. Kč
- Podpora rozvoje vinařské turistiky = 7,7 mil. Kč
- Komunikační kampaň = 33,6 mil. Kč
- Propagace na základě smluv = 24,7 mil. Kč

Tato částka na rozdíl od dotačních programů poté byla rozprostřena mezi větší počet žadatelů. Celkem bylo vyhověno v roce 2022 na 92 % žádostí (celkový počet žadatelů = 865).

Činnost Fondu, jak je stanovena v § 31 odst. 1 písm. 4 zákona č. 321/2004 Sb., byla realizována prostřednictvím smluvních vztahů a žádostí o podporu v souladu s vinařským zákonem. Z tohoto důvodu je také povinný Vinařský fond zveřejňovat výsledky svého hospodaření jako jsou příjmy a výdaje. Zároveň je povinný zveřejňovat všechny uzavřené smlouvy a objednávky včetně sumy, které Vinařský fond za služby zaplatí (Zákon č. 321/2004 Sb.).

Finanční prostředky pro činnost Fondu pocházejí převážně z odvodů za víno a vinice, spolu se zákonným příspěvkem státu, jak je uvedeno v ustanovení § 35 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství. Odvody za víno, které je poprvé uvedené do oběhu je stanovena sazba 0,50 Kč/litr a za vinice 350 Kč / hektar. Další příjmy poté čítají penále a úroky, které však nejsou tak významné, co

se finanční část týče. Celkové příjmy Vinařského fondu byli v roce 2022 skoro 81 mil. Kč (Vinařský Fond, 2023). Složení příjmu bylo následující:

- Obvody za víno a vinice = 32,4 mil. Kč
- Finanční podpora státu = 39,3 mil. Kč
- Ostatní příjmy (úroky, dotace, penále, ...) = 9,1 mil. Kč

7.3. PGRLF

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. spadá pod Ministerstvo zemědělství a primárně se zaslouhuje o subvence na úroky z půjček pro podnikatelské subjekty působící v odvětví zemědělství, lesnictví a průmyslu, kteří se zabývají zpracováním produkce zemědělského původu (Ministerstvo Zemědělství, 2023):

- **Program Zemědělec:** Investiční podpora se zaměřuje především na uskutečňování dlouhodobých investičních projektů, které směřují k restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení kvality a dalšímu rozvoji zemědělských subjektů.

Podpora je rovněž poskytována prostřednictvím úvěrů od PGRLF na investiční financování podniků spojených se zemědělskou prvovýrobou, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva (Ministerstvo zemědělství, 2023):

- **Program Finanční podpora pojištění hospodářských zvířat a plodin:** Cílem této podpůrné iniciativy je rozšíření dostupnosti pojišťovacího krytí pro širokou skupinu zemědělců, s cílem dosáhnout vyšší úrovně zabezpečení podnikatelských aktivit proti neočekávaným škodám.

PGRLF také vykonává další činnosti, jako je finanční podpora ve formě poskytování zvýhodněných úvěrů a půjček, které by měli podporovat a umožňovat rozšíření investičních záměrů příslušných subjektů v odvětví (Ministerstvo zemědělství, 2023):

- **Podpora nákupu půdy:** Umožnění akvizice zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu, jako klíčového výrobního zdroje pro primární zemědělské producenty.
- **Investiční úvěry Zemědělec:** Investiční úvěry, které poskytuje PGRLF, jsou určeny k nákupu investičního majetku spojeného s primární produkcí v zemědělství. Podporovaná

investice by měla přispět k celkovému zlepšení výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména prostřednictvím snížení výrobních nákladů nebo zlepšením a rozvojem produkce.

Další programy podpory odvětví (Ministerstvo Zemědělství , 2023):

7.4. SAPS

- Jednotná platba na plochu: podpora zemědělských subjektů dle obhospodařované plochy bez ohledu na typ plodiny, která je pěstována – na tento program má nárok tedy každý zemědělec

7.5. SOT

- Program zaměřený na restrukturalizace a přeměna vinic. Celkem bylo vyplaceno v roce 2022 zhruba 87 mil. Kč
- Program na podporu investic do nových zařízení pro výrobu vinařských produktů. Celkem bylo vyplaceno 37 mil. Kč za rok 2022

7.6. Podpora v rámci Evropské Unie

Dotace na úrovni Evropské unie představují další důležitý prvek v rámci celkové podpory sektoru. Jak již bylo zmíněno několikrát zejména sektor vinohradnictví je v České republice pod hranicí udržitelnosti bez podpory ať už národních nebo Evropských podpůrných programů. Evropská Unie má celou řadu dotačních programů, do kterých se mohou vinohradníci i vinaři zapojit. Administrativa však bývá kolikrát ještě náročnější než v případě národních programů. Příkladem takových programů a jejich určení může být výčet níže. Výška vyplacené částky pak závisí na velikosti podniku a na dalších parametrech, které jsou specifikovány v dotačním programu (European Commission, 2023).

Společná zemědělská politika (CAP)

Cílem tohoto snažení je garantovat občanům EU přístup k potravinám, které jsou cenově dostupné, bezpečné a vysoce kvalitní. Další cíl je zabezpečovat pro zemědělce odpovídající životní úroveň a současně zachovávat přírodní zdroje a chránit životní prostředí (European Commission, 2023).

Tento dotační program má 3 hlavní část, kdy v prvních dvou částech se bavíme o přímě podpoře zemědělců – poskytování finančních prostředků nebo utváření jednotlivých legislativních opatření a nástrojů, které mají za úkol zlepšování zemědělských struktur a fungování celého trhu (European Commission, 2023).

Třetí částí je sekce zaměřená na podporu a modernizaci venkova. Tato část se primárně zajímá o modernizaci zemědělských podniků a jejich technologický rozvoj, zvýšení konkurenceschopnosti podniků, snaze o zlepšování životní úrovně zemědělců a v neposlední řadě o zlepšení klimatických podmínek a zmírňování negativních dopadů na klimatickou situace (European Commission, 2023).

Celkové prostředky vynaložené v rámci tohoto programu přesahují každoročně hodnotu 5 mil. eur. Tato hodnota je ve srovnání s dalšími zeměmi v našem sousedství obzvláště tristní a nedosahuje hodnot, které by měly významný vliv na celý sektor. Zde je tedy velká neefektivita celého sektoru využívat tyto dotační programy. Hodnoty níže ukazují na roční hodnoty zprůměrované od roku 2017 (European Commission, 2023).

Graf 15 Čerpání prostředků z vinařských dotačních programů EU

(zdroj: Agriculture EC Europa 2023, vlastní zpracování)

8. Zavedení spotřební daně na tiché víno v ČR

Zavedení spotřební daně na tiché víno v České republice je jedna z možných iniciativ vlády, která se snaží v rámci konsolidačního balíčku zvýšit příjmy a snížit výdaje do/ze státního rozpočtu.

Spotřební daň v České republice není ničím novým. V současné době je zavedena na řadu komodit již několik let. Zdaněnou komoditou jsou například tabákové výrobky, pivo, tvrdý alkohol (lihoviny). I u vína se setkáme se spotřební daní. Jak již bylo zmíněno v kapitolách výše, současná sazba u vína je 23,4 Kč za litr. Daň se však platí jen za šumivé víno, nikoliv víno tiché, které je dominantní na trhu s vínem jako takovém. Důvodu pro zavedení spotřební daně je několik: ekonomické důvody – vyšší výběr do státního rozpočtu, zdravotní důvody – snížení konzumace alkoholu ve společnosti, princip spravedlnosti – zdanění veškerého alkoholu spotřební daní a nejenom vybraných typů a další.

8.1. Očekávané přínosy zavedení spotřební daně

Ekonomické důvody

Spotřební daň by začala platit od roku 2024 a byla by taktéž ve výši 23,4 Kč za litr tichého vína. Výsledný očekávaný přínos do státního rozpočtu se pak velmi liší, podle toho, jaké faktory přicházejí do úvahy. Ministerstvo financí na začátku letošního roku vydalo zprávu, ve které uvádí, že by zavedení spotřební daně mohlo přinést až 4,2 miliardy korun ročně. Pro srovnání šumivé víno na spotřební dani odvede do státního rozpočtu částku 400 milionů ročně. Tiché víno by tak mohlo zajistit až 10 - násobný výběr (Finance CZ, 2023).

Hlavním důvodem je tedy zvýšení příjmu do státního rozpočtu. Výše vypočtených odvodů sektorem dosahovali hodnoty až 11,7 miliard Kč za rok 2022. Je možné odhadovat, že tyto odvody budou ve skutečnosti o něco nižší. Nicméně podle ministerstva financí by se odvody ze sektoru po zavedení spotřební daně výšili na skoro 16 miliard Kč. Tedy meziroční nárůst o 36 procentních bodů. To je sám o sobě silný argument, který by zavedení nenulové spotřební daně jen podporoval.

Tiché víno se historicky těšilo z této konkurenční výhody oproti ostatním typům alkoholickým nápojům, kdy mohlo nabízet svým konzumentům přijatelnější cenu. Tato výhoda a nedotknutelnost tichého vína však může do budoucna pominout. Právě z výše uvedených důvodů se velmi silně uvažuje o jejím zavedení. Na druhou stranu v současné době byla z důvodu silného lobingu a vyjednávání i z řad ministrů z vinařských regionů upozaděna a v návrhu konsolidačního balíčku se s ní zatím nepočítá.

Je však nejisté, jestli nebude v budoucnu docházet k dalšímu šetření a zde by se avizované 4 miliardy korun mohli hodit zvláště ve chvíli, kdy ekonomické situace není nejlepší, ať už po situaci

vyvolané pandemií covid-19, nebo trvajícím válečným konfliktem na Ukrajině. Všechny tyto globální události měly výrazně negativní dopad na ekonomickou situaci České republiky, která se po dlouhém období ekonomického růstu dostala do útlumu.

Problematické pití

Průměrný Čech podle mezinárodních statistik vypije až 14,3 litrů tvrdého alkoholu za rok. Tato hodnota se liší od hodnoty zveřejňované CSU, avšak pro účely porovnání jednotlivých zemí v rámci Evropy či ve světovém žebříčku to bude dostačující. Jednotlivé výpočty a metodologie výpočtu se liší, proto nelze porovnávat čísla jedna k jedné, ale spíše indikativně sledovat trendy a porovnávat země mezi sebou, neboť evropská metodologie výpočtu je napříč všemi zeměmi stejná (World Population Review, 2023).

Graf 16 Spotřeba alkoholu na osobu v litrech čistého alkoholu

(Zdroj: World Population Review 2023, vlastní zpracování)

Většina vyobrazených zemí se nachází v Evropě, což je také společný trend pro tuto geografickou oblast. Až na výjimky většina států v Evropě má vyšší spotřebu alkoholu, než je celosvětový průměr. Důvod může být zřejmý pro jednotlivé typy alkoholu. Jak již bylo zmíněno v Evropě se nachází většina celosvětově obhospodařovaných vinic. Tento fakt je zejména zjevný v jižní části Evropy odkud je vyváženo do zbytku regionu. Pivo má také dlouhou a bohatou tradici ve pivařských oblastech České republiky, Irsku, Belgie, Německa a tak dále. Nejrozšířenějším a

celosvětově nejrozsetějším alkoholem co se produkce a produkčních míst týče jsou lihoviny. Každá geografická lokalita má svůj typický druh takového lihoviny. Evropa je poté opět místo, kde se tyto jednotlivé alkoholové druhy prolínají a způsobují největší koncentraci vypitého alkoholu na osobu.

Právě fakt, že Česká republika se nachází v popředí již dlouhá léta, případně žebříčky přímo vede, je alarmující zpráva, jak pro český stát obecně, tak i pro ministerstvo zdravotnictví. Právě ministerstvo zdravotnictví výrazně a důrazně komunikuje ve veřejném prostoru, že nadměrná konzumace alkoholických nápojů může a má negativní dopad na lidské zdraví. To je jeden z dalších argumentů, proč by zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno dávalo smysl, neboť by to znamenalo snížení konzumovaného množství. Kromě české image by se tak mohlo vylepšit i obecné zdraví populace a snížení počtu zdravotních komplikací z důvodu nadměrné konzumace alkoholických nápojů.

Pravdou však je, že zdražování alkoholických nápojů, případně zvyšování daňových sazeb, které jsou aplikované na specifické druhy alkoholu nepřispívají ke snižování spotřeby u rizikových skupin. Častí a závislí konzumenti jsou spíše nuceni k hledání alternativního způsobu příjmu alkoholu, než-li omezování konzumovaného množství. Tento fakt s sebou nese velká rizika, neboť konzumace levnějšího a méně kvalitního, případně pančovaného alkoholu může mít pro organismus ještě horší důsledky. Nejvíce tímto zdražováním jsou poté zasaženi bezproblémoví konzumenti, kteří požívají alkohol příležitostně, a proto u nich není tak velké zdravotní riziko.

V poslední době se objevili různé informace o tom, že kromě finanční injekce do státního rozpočtu by také zavedení spotřební daně znamenalo snížení spotřeby konzumentů a tím i snížení rizikové konzumace. Tento vliv by pak měl nejenom přímé ekonomické důsledky ve formě vyššího výběru, ale také nepřímé ve formě úspory peněz ve zdravotnictví. Právě tato úspora by poté mohla znamenat klíčový faktor v celém rozhodovacím procesu do budoucna. Je však jen velmi obtížné takovýto dopad kvantifikovat a stanovit.

Zkušenosti z piva

Spotřební daň na pivo se zvyšovala v roce 2010. Nejednalo se tedy o zavedení ale o zvýšení. Původní hodnota roku 2009 byla stanovena na 24 Kč / hektolitr (základní sazba). Vyšší sazba, která platí dodnes poté počítá s hodnotou 32 Kč / hektolitr (základní sazba). Nárůst spotřební daně tak představoval 8 Kč, v procentech vyjádřeno 33 % (Ministerstvo Financí, 2023).

Podíváme-li se z makroekonomického pohledu zpětně na situaci v roce 2009 a následném vývoji v horizontu prvních dvou let od zvýšení zjistíme jak negativní, tak i pozitivní dopady. Celkově se očekávalo až na 1,3 miliardy navíc do státního rozpočtu (E15 - Ondřej Jakob, 2023).

V roce 2010 bylo inkaso státního rozpočtu včetně příjmů ze SPD vyměřené při dovozu ze třetích zemí ve výši 4,3 miliardy Kč. O rok předtím, 2009, poté 3,4 miliardy. Zde vidíme tedy přímý dopad zavedení spotřební daně zaokrouhleně 0,85 miliardy korun. V Roce 2011 poté suma opět narostla na hodnotu 4,5 miliardy korun. Nicméně část nedosahovalo ani zblízka očekávanému přínosu. Nižší výběr, než se čekalo způsobil především pokles celkový spotřeby chmelového alkoholického nápoje (Celní Správa, 2023).

Celková spotřeba piva na osobu v České republice meziročně po zvýšení spotřební daně klesla o 4 %. V roce 2011 o další procento. Spotřeba piva na osobu navíc v roce 2010 poprvé klesla pod hranici 150 litrů piva na osobu. Nad tuto hranici se již nevrátila. Kromě toho evidujeme výrazný pokles v prodejním kanále on-trade. Ten před zvýšení spotřební daně přispíval zhruba z 50 % na celkové spotřebě, po zvýšení to bylo jen okolo 45 %. Na druhou stranu klesající trend spotřeby piva v restauračních zařízeních tu byl již v minulosti, toto zvýšení však zapříčinilo skokový propad až o 5procentních bodů meziročně (Celní Správa, 2023).

Domácí produkce se meziročně propadla o 8 %. Tento fakt koresponduje s nižší spotřebou piva. Import pro pivo není zásadní, neboť Česká republika patří a patřila k zemím s nejvyšší hodnotou výrobní soběstačnosti. Nicméně i tak v letech 2010 i 2011 postupně rostl import piva zejména z Polska, které bylo schopno na trh dodat levnější pivo (Český Svaz Pivovarů a Sladoven ČR, 2023).

Finální pokles spotřeby v jednotlivých prodejních kanálech znamenal současně i propouštění části zaměstnanců – ať už přímo u pivovarů, nebo poté v hospodách a dalších restauračních zařízeních, které v důsledku zvyšování daně museli zavřít. Očekával se propad zaměstnanosti na hranici 8-10 % v sektoru (Lidovky CZ - Jan Veselý, 2023)

Celkové dopady zvyšování spotřební daně tak do státního rozpočtu přivedli meziročně navíc až 850 milionů korun, na druhou stranu znamenali ochromění tuzemského trhu, které se projevilo nižší spotřebou převážně v prodejním kanále on-trade, růstem ceny piva u lahvového piva o 10 %, u točeného poté 6 %, přívalem levnějšího piva ze zahraničí a v neposlední řadě poklesem pracovních míst generovaných sektorem (Český statistický Úřad, 2023)

Výkonný ředitel Českého svazu pivovarů a sladoven Jan Veselý pro Český rozhlas komentoval vzniklou situaci a dopady. Ve svých analýzách uvedl, že vyšší příjmy do státního rozpočtu ze spotřební daně jsou kompenzovány dodatečnými náklady ve formě podpory v nezaměstnanosti pro propuštěné pracovníky. Také uvádí, že právě tato podpora spolu s nerealizovanými výběry na sociálním a zdravotním pojištění od těchto zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů způsobují výsledný nulový efekt na státní rozpočet.

Zkušenosti z lihovin

Situace u lihovin do jisté míry kopíruje situaci u piva. Po zvýšení spotřební daně v roce 2010 došlo k propadu spotřeby, zvýšení průměrné ceny a propouštění. Na rozdíl od piva však nemá tento historický příklad pozitivní přímý dopad na státní rozpočet.

Spotřební daň se zvýšila meziročně z 26 500 Kč/ hl etanolu na 28 500 Kč/ hl etanolu. Meziroční nárůst byl tedy ve výši 7,5 %. Procentuální růst je v tomto případě výrazně nižší než v případě piva, avšak dopady jsou výraznější u lihovin, neboť po přepočtu na láhev / množství alkoholu je uvalena vyšší sazba spotřební daně než v případě piva (Ministerstvo Financí, 2023).

Stejně jako u piva se počítalo s vyšším výběrem do státního rozpočtu po zvýšení spotřební daně. Zde byl odhad konzervativnější a počítalo se s hodnotou kolem 400 mil. Kč. Realita však byla výrazně odlišnější. Nejenom že se nepodařilo tomuto číslu přiblížit, ale naopak došlo ještě k poklesu výběru daní u lihovin. Celkový pokles byl v řádu 400 mil. Kč. Výsledný efekt byl tak naprosto opačný – namísto 400 milionu navíc bylo odvedeno o 400 milionů méně (Celní Správa, 2023).

V roce 2010 klesla spotřeba tvrdého alkoholu o 1,1 litru (pokles 14 %). V roce 2011 nedošlo k významnější změně, i tak ale spotřeba klesla pod hranici 7 litrů na osobu za rok. Tento propad pak stejně jako v případě piva představuje jakýsi milník ve spotřebě, neboť na dlouhé léta se spotřeba nevrátila na tuto hodnotu, až v roce 2019 (Český statistický úřad, 2023).

Výše uvedené příklady z historie reálných dopadů zvýšení spotřební daně poukazují na její nepředvídatelnost. Je však zřejmé, že historicky vždy v rámci České republiky u alkoholu nepřinesla kýžené ovoce, a naopak proměnila jistým způsobem celý trh.

Spotřební daň je přímo navázána na množství, které je uvedené do volného oběhu na území České republiky, není tedy spjaté s cenovou hladinou. Tento fakt zjednodušeně znamená, že se vybere

více peněz, pokud spotřeba nepoklesne pod jistý bod. Tento bod lze stanovit vcelku jednoduše, pokud se bavíme o zvýšení spotřební daně a nebude brát v potaz další faktory jako je DPH, DPPO, zaměstnanost a další. Na druhou stranu v případě, že se naopak budeme dívat za hranice spotřební daně, zjistíme, že se situace výrazně komplikuje. Je to právě tato provázanost a komplexnost, která nám neumožňuje stanovit možné dopady přesně dopředu, ale jen odhadovat možné následky – někdy přesněji, jinde méně.

8.2. Možné makroekonomické dopady

Jak již bylo zmíněno několikrát, spotřební daň se vybírá na základě množství, které je uvolněno do volného oběhu daného státu. Je proto tedy klíčové si říct, jaká bude finální spotřeba po zavedení nenulové spotřební daně.

Finální spotřeba bude závislá na cenové hranici, za kterou se bude víno prodávat. Ta bude spočítána na základě cenotvorby, kdy jako ilustrativní příklady poslouží průměrná cena vína, dražší víno s cenovkou 250 Kč za láhev, a naopak levnější víno s cenovkou 60 Kč za láhev. K výpočtu samotného poklesu spotřeby využijeme cenovou elasticitu alkoholických nápojů.

Po stanovení finální spotřeby budou dopočítány další odvody do státního rozpočtu jako je daň z přidané hodnoty, daň z příjmu právnických osob, odvody placené zaměstnavatelem a zaměstnancem na sociální a zdravotní pojištění, zálohová daň placená zaměstnancem a v neposlední řadě právě spotřební daň. U odvodů za zaměstnance bude nutné určit pokles zaměstnanosti spojený s poklesem spotřeby. Zde bude využit ilustrativní případ z piva, který demonstroval pokles zaměstnanosti způsobený poklesem spotřeby.

Tyto makroekonomické dopady potom budou zkoumány u jednotlivých vinařství. Zkoumány budou stejně jako v makroekonomickém pohledu všechny hlavní finanční i nefinanční veličiny + bude stanoven kvalitativní popis situace těchto menších vinařů.

Po stanovení všech finančních dopadů zavedení nenulové spotřební daně na státní rozpočet budou okomentovány také kvalitativní dopady, které jsou s těmi finančními spjaté, zejména kulturní dopady na region.

8.2.1. Cenotvorba

Průměrná cena vína v roce 2022 byla spočítána na 115 Kč za láhev vína o objemu 0,75 litru. U průměrné ceny vína a cenotvorbě je potřeba brát v potaz prodejní kanál. Různé cenové hranice pro to samé víno můžeme nalézt v případě, že si jej koupíme v maloobchodě, restauraci nebo ve sklepě přímo u vinaře. Pro náš případ budeme vždy vycházet z předpokladu, že víno je prodáváno vinařem do maloobchodního řetězce, který následně prodá víno finálnímu konzumentovi. V takovém případě bude mít láhev s cenovkou 115 Kč následující rozpad mezi vinaře a maloobchodního prodejce.

Obrázek 1 Cenotvorba před zavedením spotřební daně

Vinař	Maloobchodní prodejna	Cena 115 Kč / 0,75 láhev
Výrobní náklady = 52 Kč Hrubá marže = 16 Kč	Hrubá marže = 27 Kč DPH = 20 Kč	

(Zdroj: kvalitativní rozhovory s vinaři, vlastní zpracování)

To samé víno po zavedení spotřební daně ve výši 23,4 Kč na litr by vypadalo následujícím způsobem. Ve výpočtu je brán fakt, že by došlo k 100 % promítnutí spotřební daně do finální ceny výrobku. Marže maloobchodníků a vinařů by tak zůstala procentuálně stejná, tedy 30 - 40 %.

Obrázek 2 Cenotvorba po zavedení spotřební daně

Vinař	Maloobchodní prodejna	Cena 145 Kč / 0,75 láhev
Výrobní náklady = 52 Kč Spotřební daň = 18 Kč Hrubá marže = 16 Kč	Hrubá marže = 34 Kč DPH = 25 Kč	

(Zdroj: kvalitativní rozhovory s vinaři, 2023 vlastní zpracování)

Samotný zvýšení by tedy neznamenal jen nárůst o hodnotu spotřební daně, 17,55 Kč na láhev o objemu 0,75 litru, ale také % nárůst u hrubé marže obchodníků a DPH. Celková cena by tak stoupla výrazněji, a to přesně o 30 Kč u průměrně drahé láhve vína. To představuje cenový nárůst o 26 %.

U dražšího vína s cenovkou 250 Kč za láhev by situace vypadala následujícím způsobem:

Tabulka 1 Cenotvorba láhev 250 Kč

Situace před zavedením Spotřební daně		Situace po zavedení Spotřební daně	
Vinaři	Maloobchodník	Vinaři	Maloobchodník
Výrobní náklady = 114 Kč	Hrubá marže = 59 Kč	Výrobní náklady = 114 Kč	Hrubá marže = 66 Kč
Hrubá marže = 34 Kč	DPH = 43 Kč	Hrubá marže = 34 Kč	DPH = 49 Kč
		Spotřební daň = 18 Kč	
Celková cena = 250 Kč / 0,75 láhev		Celková cena = 280 Kč / 0,75 láhev	

(Zdroj: kvalitativní rozhovory s vinaři, 2023 vlastní zpracování)

Z příkladu je vidět, že cena na láhev opět zdraží o 30 Kč za láhev. Tento nárůst bude u všech láhví stejný v případě, že budeme počítat vždy s předpoklady stanovenými výše. To, co se však bude vždy měnit je % růst. U láhve za 250 Kč by byl nárůst v relativní hodnotě 12 %. Naopak u láhve s cenou 60 Kč, by cena po zavedení spotřební daně byla 90 Kč. Nárůst v procentuálním vyjádření 50 %.

Je tedy zřejmé, že spotřební daň má vyšší dopad na levnější víno než na to dražší. U levnějšího vína může dojít k růstu ceny o polovinu, u drahého vína dojde k nárůstu ceny v řádech vyšších jednotek až menších desítek procent.

8.2.2. Pokles spotřeby

Pokles spotřeby, který by nastal v případě zvýšení průměrné ceny o 26 % by se dal spočítat na základě cenové elasticity. Cenová elasticita je podle mnohých studií u alkoholických nápojů od – 0,8 do – 0,4. Zdražení vína o 10 % by tedy znamenalo pokles o 4 – 8 % ve spotřebě. Studie zabývající se cenovou elasticitou vína udávají hodnotu kolem -0,69 (A. C Wagenaar a kol., 2009).

V našem případě bychom tedy vzali spotřebu roku předcházející jako výchozí situace a použili výše zmíněnou cenovou elasticitu na dopočet možného propadu spotřeby. Z kalkulace by nám vyšla hodnota $0,26 \cdot -0,69 = -18 \%$. To by znamenalo, že při zvýšení ceny o 26 % by spotřeba poklesla o 18 %.

Toto by však platilo pouze v případě, že by si konzumenti kupovali stále stejné víno. To v realitě však platit nemusí. Víno patří mezi komodity, které se nachází na různém cenovém spektru. V maloobchodě lze koupit litr vína za 30 Kč s DPH, ale také za 500 Kč. To přitom není řeč o specializované prodejně, kde může stát víno i 100x tolik, co krabicové víno.

Existuje tedy možnost, že by se spotřebitelé jednoduše přesunuli od jedné značky / výrobce k jinému, levnějšímu vínu. V praxi by tedy za stejnou hodnotu peněz dostali méně kvalitnější víno (pokud budeme brát kvalitu vína jako přímo úměrnou veličinu ceně).

Přesouvání lidí mezi víny dle mustru výše by se typicky poté dělo u levnějších vín, kde by bylo i zdražení nejvyšší v procentuálním vyjádření. I když konzumenti nejlevnějšího vína by museli buďto akceptovat nárůst ceny nebo omezit konzumaci – zde tedy možný přesun nehrozí, neb není kam. Naopak jistou loajalitu by se dalo čekat u dražších vín, kde by víno zdražilo jen minimálně v procentuálním vyjádření.

Na tento teoretický přesun mezi jednotlivými cenovými pásmy se zaměřila výzkumná společnost Focus, která prováděla dotazníkové šetření mezi konzumenty a poradenská společnost EY. Závěry tohoto výzkumu uvádějí finální růst ceny jen o hodnotě 18 % (průměrná cena vína). Ve studii se počítá s přesunem konzumentů viz popis výše, a proto by finální cena nevzrostla o tolik. Zároveň se počítá s nižší marží vinařů, kteří by si marži snížili v průměru o 3,5 Kč (Ernst & Young s.r.o., 2023).

Počítali bychom s nárůstem ceny o 18 % v průměru a využili stejný princip dopočtu, vyšla by nám konečná spotřeba vína o 12,4 % nižší než výchozí hodnota.

Avšak tento pokles by byl pouze v případě, že by ke zdražování došlo kvůli spotřební dani. Do cenotvorby se však propisují i další faktory jako jsou vstupní suroviny, obalový materiál, ceny energií a dalšího. Ministerstvo financí počítá v roce 2023 s nárůstem ceny spotřebitelských cen v hodnotě 15,1 %. Jelikož je poslední dostupná cenotvorba za rok 2022, využijeme tuto konstantu pro rok 2023. Průměrná cena vína by tak vzrostla o 15,1 % z důvodu inflace, vyšplhala by se z hodnoty 115 Kč na láhev na 132 Kč za láhev (za předpokladu, že by se spotřebitelé nepřesouvali

k levnějším alternativám). Poté by byla na víno uvalená spotřební daň podle modelu výše. Finální cena by tedy byla 162 Kč a nárůst v procentech 41 %.

V případě takového o nárůstu by poté spotřeba poklesla o 28 %. Tuto hodnotu využijeme v dalších kalkulacích, kde budeme stanovovat možné dopady zavedení spotřební daně. Označíme jako hypotetický scénář pesimistický. Stanovíme však i hypotetický scénář optimistický, který bude počítat s cenovou elasticitou roku 2023, kdy nárůst cenové hladiny zůstane již zmiňovaných 15,1 % a spotřeba poklesne dle údajů celní správy o 6 %. Cenová elasticita by pak byla – 0,4 (tedy spodní hranice výše zmiňovaného intervalu). Celková spotřeba by pak klesla o 16,4 %.

8.2.3. Kalkulace možných dopadů

Výchozí scénáře: rok 2023

- Spotřeba na osobu: 19,5 litrů
- Počet obyvatel: 10 517 247 (hodnota roku 2022)
- Průměrná cena za 0,75l flašku = 132 Kč
- Zaměstnanost = 20 000 (hodnota roku 2022)
- Průměrná mzda = 39 564 Kč

Při parametrech výše lze zjednodušeně dopočítat odvody do státního rozpočtu. Celkově za rok 2023 bude vypito na 205 milionů litrů vína v celkové hodnotě 36 miliardy Kč. Z této sumy se poté 21 % odvede ve formě DPH = 7,580 miliardy korun.

Dalšími odvody by byly odvody za zaměstnance. V tomto případě by hrubý plat 39 564 Kč a počet zaměstnanců 20 000 znamenalo odvod do státního rozpočtu 451 milionů Kč (se započtením pouze základní slevy na poplatníka).

Daň z příjmu právnických osob je nejsložitější ukazatel na vypočítání. Stejně jako u prvotního výpočtu využijeme výroční zprávy největších producentů tichého vína. Jelikož marže zůstává stejná v předpokladech, lze tedy počítat s tím, že s vyšší cenou se zvednou tržby ale i náklady společností a s klesající spotřebou klesnou tržby. Celkové příjmy by podle této logiky měli být vyšší o 15,1 % na základě vyšší ceny a poté nižší o 6 %. Celkové příjmy tak budou vyšší o 8 %. Tím budou vyšší i odvody na DPPO, které dosáhnout hodnoty zhruba 75-85 milionů Kč.

V hypotetických scénářích roku 2024 budeme počítat s růstem cen 6,1 % dle výhledu ministerstva financí a propadem zaměstnanosti dle poklesu spotřeby s využitím koeficientu 0,42. Myšleno, že za každý jeden procentní bod propadu spotřeby dojde ke ztrátě 0,42 pracovního místa.

Pesimistický scénář: cenová elasticita -0,69

- Spotřeba na osobu: 14,0 litrů
- Počet obyvatel: 10 517 247 (hodnota roku 2022)
- Průměrná cena za 0,75l flašku = 162 Kč
- Zaměstnanost = 17 648
- Průměrná mzda = 41 977 Kč

DPH opět dokáže stanovit poměrně jednoduše. V pesimistickém scénáři dojde k nárůstu ceny o spotřební daň a také poklesne spotřeba. Kombinace těchto faktorů zapříčiní, že celková hodnota vypitého vína za rok 2024 by odpovídala celkové hodnotě 31,8 miliardy korun. Hodnota tedy o skoro 4,2 nižší než ve výchozím roku i přes zdražení vína o 23 %. Z toho výběr na DPH by odpovídal hodnotě 6,679 miliardy korun.

V pesimistickém scénáři dojde k nárůstu ceny a poklesu tržeb z důvodu nižší spotřeby. Celkový efekt bude poté znamenat pokles tržeb o 12 %. To bude rezonovat v nižším výběru daně z příjmu právnických osob. Nová hodnota bude odpovídat hodnotě 66-75 milionů Kč.

Vybraná spotřební daň odpovídá hodnotě 23,4 Kč vynásobené celkovým zkonsumovaným množstvím 146,7 milionů litrů = 3,46 miliardy korun.

Oproti výchozímu scénáři poté dojde ke ztrátě 2 352 pracovních míst. Tyto pracovní místa lze chápat ze dvou úhlů pohledů. Prvním pohledem jsou nerealizované příjmy do státního rozpočtu ve formě odvodů za zákonné pojištění a daň. Tento fakt by rezultoval v neuskutečněné příjmy ve výši 53 milionů korun. Můžeme tento fakt vnímat jako negativum, neboť by k výběru těchto odvodů došlo, kdyby spotřební daň zavedena nebyla. Celkové odvody by pak dosahovali hodnoty 398 milionů korun.

Druhým pohledem je poté podpora v nezaměstnanosti. Na tu by tito propuštění zaměstnanci měli nárok. Mechanismus pro vyplácení podpory by fungoval standartně – bývalí zaměstnanci by měli první 2 měsíce po propuštění nárok na 65 % za své původní mzdy, další 2 měsíce na 50 % ze své

původní mzdy a další 2 měsíce 45 % své původní mzdy. V konečném důvodu by se tato podpora vyšplhala na 316 milionu Kč

Optimistický scénář: cenová elasticita -0,4

- Spotřeba na osobu: 16,3 litrů
- Počet obyvatel: 10 517 247 (hodnota roku 2022)
- Průměrná cena za 0,75l flašku = 162 Kč
- Zaměstnanost = 18 622
- Průměrná mzda = 41 977 Kč

V optimistickém scénáři nedojde ani k výraznějšímu propadu spotřeby ani ztráty značného počtu pracovních míst. Dopady budou tedy příznivější než v případě pesimistického scénáře. Na všech výběrech daní se tak vybere více než v případě scénáře pesimistického. Srovnání však bude zajímavé s rokem 2023.

Hodnota vypitého vína v optimistickém scénáři přesáhne hodnotu 37 miliard korun. To je o 1 miliardu více, než v případě výchozího scénáře a o více než 5,2 miliard ve srovnání s pesimistickým scénářem.

Spotřební daň by odpovídala množství celkově zkonsumovaného vína, tedy 23,4 Kč z každého litru. Při konzumaci 171 milionů litrů by celková hodnota spotřební daně odpovídala 4 miliardám korun.

Naopak v optimistickém scénáři se na DPPO podaří vybrat víc peněz, neboť efekt růstu cen bude silnější než efekt poklesu spotřeby, a celkové tržby tak vzrostou až o 2,5 %. Tím lze očekávat vyšší odvody i na této dani. Celková suma se tam bude pohybovat v rozmezí od 77 do 87 milionů korun.

Odvody za zaměstnance by se vyšplhali na hodnotu 420 milionů korun s tím, že o nerealizovaných příjmech do státního rozpočtu můžeme hovořit ve výši 31 milionů korun. Vidíme tedy, že pokles, respektive nerealizované příjmy nejsou ničím zásadním v tomto hypotetickém scénáři.

Podpora v nezaměstnanosti by byla výrazně nižší než v případě pesimistického scénáře, protože by o práci nepřišlo tolik zaměstnanců. Celková podpora by tak stát vyšla na dalších 185 milionů.

Před samotným vyhodnocením hypotetických scénářů je potřeba vzít v potaz ještě fakt, že zavedení spotřební daně s sebou přinese další administrativní úkony a aktivity, které budou stát nemalé finanční i časové prostředky, a to jak na straně státu, tak na straně vinařů. Pro naši ilustraci budeme

počítat jen s pracností lidí, nikoliv s náklady na zřízení infrastruktury, software a další náklady, které budou nedílnou součástí projektu. Tyto náklady lze jen těžko charakterizovat. Administrativní náklady můžeme rozdělit dále na dvě skupiny – pracnost nutná ze strany státu, přesněji celní správy, k zajištění a kontrole daňových povinností. Druhá skupina je pracnost ze strany vinařů. Nákladové položky však budou zhruba stejné:

Zřízení a provoz daňových skladů

Mezi hlavní náklady, a to ať už ze strany státu nebo ze strany vinařů, by bylo zřízení a provoz daňových skladů. Vinaři v drtivé většině nejsou připravení na tuto administrativní činnost, a proto by museli vynaložit nemalé finanční i časové prostředky na zřízeních takových prostor. Jednotlivé kroky by tedy ze strany vinařů byli zajištěni technologickou způsobilostí daňových skladů. To by znamenalo investice do předělání současných skladovacích prostor. Dalším krokem by bylo podání žádosti a přezkoumání těchto technických norem celní správou. Žádost by poté musela být přezkoumána celní správou na místě, kdy by pracovníci museli fyzicky dojet, provést revizi a žádost posoudit. Po kontrole a potvrzení způsobilosti daňového skladu by pak byl nutný jen provoz, který by spočíval v reportování pohybů v rámci těchto skladů a skladových zásob.

Pracnost tohoto kroku by šla odhadnout dle rozhovoru s několika vinaři na zhruba 2-3 pracovní dny na zřízení a podání žádosti a poté cca 1 – 2 pracovní dny na provoz daňových skladů. Z pohledu celní správy by to bylo navštívení a kontrola všech nově podaných návrhů na zřízení daňových skladů. Přezkoumání žádost, doprava za vinařem, fyzická kontrola, podání výroku a další kroky lze odhadnout opět na 2-3 pracovní dny. Následné kontroly a kontrola provozu by celní správu stála maximálně 1 pracovní den. Celkem tedy vychází tyto povinnosti na 4 pracovní dny pro vinaře a 3 pracovní dny pro celní správu.

Kontrola zajištění daně

Zajištění daně by byl nedílný krok celého procesu. Na začátku by bylo potřeba stejně jako u zřízení daňové skladu vyplnit žádost, která by zařazovala vinařství buďto měli plátce této daně nebo by jim byla udělena výjimka (pro producenty, kteří by vyprodukované víno neprodávali, ale měli by ho na vlastní spotřebu). Žádost by obsahovala spousta dokumentů včetně dokládání finanční výsledků za poslední roky, strukturu produkce a další dokumentace, která by měla za úkol poskytnout věrohodný pohled na daného producenta. Shromažďování všech dokumentů a příprava by opět byla časově velmi náročná pro vinaře. Časový odhad opět ze strany několik malých vinařů

byl 4 až 5 pracovních dnů. Ze strany celní správy by poté museli dojít k vyhodnocení a přezkoumání těchto žádostí. Časový nárok by se dal odhadnout na 2-3 dny.

Po prvotní žádost a přezkoumání by pak došlo k rychlejšímu reportování a kontrole, a to ze strany jak vinařů, tak i celní správy. Odhad tedy na doložení výše spotřební daně k zaplacení a kontrola po první roce by se dalo odhadnout na 2 pracovní dny ze strany vinařů a jeden pracovní den ze strany státní správy.

Výše zmíněné aktivity představují jen malý výčet z mnoha aktivit, které by byly potřeba zajistit k realizaci zavedení této daně. Celkovou hodnotu pracnosti ze strany státu tak lze očekávat ve výši 7 pracovních dní na jedno vinařství. Samozřejmě některé vinařství budou jednodušší, jiné složitější. Při kalkulaci však s výše zmíněnými 6,5 pracovními dny se dostaneme na celkovou potřebu $1\,318 * 7 = 9\,226$ pracovních dnů za rok. V případě roku 2024 budeme mít po odečtení svátku k dispozici 242 pracovních dnů. Od toho odečteme ze zákona danou dovolenou 20 dnů a dostaneme se na hodnotu 222 pracovních dnů na jednoho zaměstnance. $8\,567 / 222 = 42$ nových zaměstnanců bude potřeba najmout do celní správy. Tento počet je spíše jako nejnižší možná hranice, neboť nebylo možné přesně určit všechny aktivity. Nicméně i ministerstvo financí očekává nutnost najmutí dodatečných zaměstnanců v řádech nižších desítek.

Pro 42 zaměstnanců do celní správy by bylo potřeba vyčlenit ze státního rozpočtu na 36 milionů korun za rok. Tato částka zaprvé není nikterak zásadní pro stát a zadruhé pomůže vygenerovat dodatečnou zaměstnanost do celní správy, které svou mzdou jsou nad průměrem v české republicky.

Na druhou stranu u vinařů se dostaneme do významnější roviny. Zejména u malých a středních vinařů by dodatečné administrativní náklady přepočteny na liter produkce měli významný vliv na marži, případně cenotvorbu. Vezmeme-li v potaz, že by se vinaři v průměru měli věnovat administrativním krokům v řádu 10 pracovní dnů za rok, dostaneme se při průměrné mzdě 41 977 Kč na hodnotu práce 56 166 Kč. Odtud bychom dostali opět při pracovním roku 2024 hodnotu za 10 pracovních dnů 30 360 Kč. V případě vinařství do 1 000 hl produkce za rok (100 000 litrů) se můžeme dostat až na hranici 0,3 na liter u této skupiny. U producentů do 10 000 litrů na hodnotu 3 Kč na liter. To už je výrazný dopad na celkovou cenu vína. Opět tedy platí, že náklady na administrativu a zřízení daňových skladů budou devastující pro nejmenší vinaře. Velké průmyslové vinaře se tato administrativní zátěž dotkne jen minimálně v přepočtu na vyprodukované množství.

8.3. Vyhodnocení hypotetických scénářů

Pro vyhodnocení obou hypotetických scénářů a srovnání s výchozím rokem 2023 poslouží níže zhotovená tabulka s hlavními ukazateli:

Tabulka 2 Srovnání finanční dopadů zavedení spotřební daně

Rok	2023	2024	
Finanční ukazatele	Výchozí scénář	Pesimistický scénář	Optimistický scénář
DPH	7 579 990 258 Kč	6 697 955 028 Kč	7 777 070 005 Kč
Spotřební daň	0 Kč	3 455 294 260 Kč	4 011 488 351 Kč
Odvody zaměstnanost	5 063 040 000 Kč	4 772 795 712 Kč	5 036 208 168 Kč
Nerealizované odvody	0 Kč	636 084 288 Kč	372 671 832 Kč
Podpora v nezaměstnanosti	0 Kč	315 935 693 Kč	185 101 779 Kč
Administrativní zátěž stát	0 Kč	35 740 656 Kč	35 740 656 Kč
DPPO	80 000 000 Kč	70 000 000 Kč	82 000 000 Kč
Celková hodnota	12 723 030 258 Kč	14 008 284 363 Kč	16 313 252 257 Kč

(Zdroj: vlastní zpracování)

Z tabulky výše je zřejmé, že příspěvek do státního rozpočtu se kvůli spotřební dani ani v jednom případě nedostane na odhadovanou hodnotu 4,2 miliardy korun. Nicméně v optimistickém scénáři by výběr navíc dosahoval hodnoty 3,6 miliardy. To by bylo prakticky v relacích toho, co je očekáváno od ministerstva financí. Na druhou stranu pesimistický scénář počítá s dodatečným výběrem „pouze“ 1,3 miliardy korun. Nicméně v obou případech se výběr do státní kasy zvýší, a to jak ve srovnání s rokem 2022, tak s rokem 2023. Zavedení spotřební daně by tak z pohledu příjmu do státního rozpočtu dávalo smysl při parametrech nastavených výše.

8.4. Aplikace na malé vinařství

Metodologie

Aplikace na malé vinařství byla provedena formou přepočtu výše uvedených makroekonomických dopadů na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji. Celkem bylo vybráno 10 vinařství. Vinařství byla vybrána podle předem specifikovaných kritérií a s ujištěním, že ani jména vinařství ani přesné finanční či jiné výsledky nebudou zveřejnovány, neboť by mohli mít negativní dopady na konkurenční schopnost podniků.

Celkem bylo osloveno 27 vinařství napříč nejvýznamnějšími regiony v Jihomoravském kraji. Z dotazovaného vzorku se podařilo získat data od 19 vinařství. 8 vinařství nesouhlasilo s poskytnutím potřebných podkladů, nebo se vůbec nechtělo zapojit.

Dostupných 19 vinařství bylo tedy vyhodnocováno podle základních kritérií: poloha, prodej a výroba. Cílem těchto kritérií bylo získat vzorek 12-16 vinařství, které by složili jako reprezentativní vzorek malých a středních vinařů v Jihomoravském kraji. Snaha tedy byla o to získat ideálně 3-4 zástupce z každého ze 4 nejvýznamnějších regionů, jejichž roční výroba by zařadila vinařství do skupiny malých až středních a zároveň by většinu vína produkovali vinařství sami (nejednalo by se tedy jen o předprodej). Tyto kritéria byly vyhodnocovány na základě poskytnutých a veřejně dostupných dat. Celkem 14 vinařství splňovali kritéria výše a mohl s nimi tak být veden kvalitativní rozhovor, který byl pro aplikaci klíčový.

Z celkem 14 před vybraných vinařství se podařilo uskutečnit celkem 10 kvalitativních rozhovorů o délce v průměru 42 minut (nejdelší rozhovor 1:21h, nejkratší 23 minut). Postupně byly probírány pohledy vinařů na současnou situaci -> situace od roku 2020 do konce roku 2023, poté byly diskutovány výhledy do budoucna, a nakonec možné dopady zavedení spotřební daně v navrhované výši. Všechny diskutované body se drželi kolem produkce, prodeje, zaměstnanosti, příjmů, nákladů, zisků a ztrát.

Interpretace makroekonomických dopadů na malé a střední vinaře

V předchozí kapitole jsme se bavili o příjmech do státního rozpočtu od celého vinařského sektoru, a o změnách, které se však váží primárně na producenty, kteří se nachází v České republice. Je jasné, že jestliže většina vína zkonsumovaného v České republice pochází ze zahraničí, tak i výběr spotřební daně je primárně z vína od producentů ze zahraničí. V případě, že bychom se podívali

jen na tuzemskou produkci, zjistíme, že většina pochází příjmu, až 64 %, do státního rozpočtu by přiteklo od průmyslových vinařů, kteří vyprodukují nad 1 000 hl. Jejich počet je však jen 65 Zbylých 36 % by bylo od vinařů, kteří vyprodukují méně než 1 000 hl za rok. Malý a střední vinaři jejich počet převyšuje 1 000 by se tak mohl ocitnout na hranici konkurence, a i života schopnosti, byť jejich příspěvek do státního rozpočtu by byl minimální.

Zkoumaná skupina malých vinařů se vyznačuje jistými společnými rysy, jako jsou prodejní kanály, počet zaměstnanců a další. Výrazně se však liší v cenotvorbě a ekonomické situaci. Z tohoto důvodu rozdělíme ještě skupinu zkoumaných vinařů na vinaře produkující víno zapadajícího do takzvaného mainstreamu (průměrná cena je trošku nižší u těchto vinařů než celková průměrná cena vína). Druhá skupina jsou poté vinaři zaměřující se na prémiové vína s cenovkou nad 250 Kč za láhev.

Obě skupiny vinařů prodávají víno v drtivé většině po vlastní ose. Nevyužívají tedy třetí strany ve formě maloobchodu, vináren případně restauračních zařízení, ale na prodej využívají vlastní sklepy případně prostory vinařství k prodeji.

Co se týče zaměstnanosti, tak ta je převážně sezónní. V době sklizně a zpracování hroznů je poptávka po pracovnících vyšší, v zimních měsících naopak nižší a na jaře zase vyšší. Vinařství potom dokládají, že v průměru zaměstnají na 2-3 FTEs za rok s tím, že druhá skupina zaměstnává v průměru o 1-2 zaměstnance výše, neboť nabízí prodej ve vlastní prodejně po celý rok.

První skupina prodává víno v drtivé většině za cenovku okolo 110 Kč / litr. Tím, že neprodávají přes prodejce, jsou schopni dosahovat podobné marže jako průmysloví vinaři ve stejné cenové hranici, i když mají výrazně vyšší náklady na produkci. Vyšší náklady jsou v porovnání s průmyslovými vinaři někdy o 50 % až 100 % vyšší. Dražší je celý výrobní cyklus od nákladů na pěstování hroznů přes obalové materiály až po skladování. Tento fakt je dán vyjednávací silou podniků, kdy menší vinaři nejsou schopni si vyjednat stejné podmínky jako velcí průmysloví vinaři. Ti jsou naopak schopni i dosáhnout úspor z rozsahu a automatizace výroby. Tito menší vinaři kolikrát balancují na hranici přežití již dnes, a proto jim nezbývá moc možností na investování do modernizace výroby. Pomyslné nůžky se tak do budoucna budou dále jen rozevírat.

Druhá skupina se poté zabývá prodejem prémiového vína s cenovkou nad 250 Kč za láhev (333 korun za litr). Cenovka tedy zhruba 3x dražší než v případě první skupiny. Vyšší cena je však spojená s vyššími náklady na produkci a i prodej. Prodej je realizován primárně ve vlastním

obchodě. Náklady jsou poté úměrně vysoké cenovky vína, neboť jsou využity jen vybrané hrozny za použití složitější metodologie výroby, která je i náročnější z finančního hlediska.

Důležitý je fakt, že obě skupiny spoléhají také na jiné příjmy, než je z prodeje vína. Všechny oslovené vinařství nabízeli další služby kromě prodeje samotného vína. Příkladem takových služeb jsou pohostinství, stravování a zážitkové akce jako je degustace vín, poznávací zájezdy nebo historické touly vinicemi. Všechny tyto aktivity jsou přímo navázány na turistický ruch, který přichází do regionu. Příjmy z těchto ostatních službách poté kolikrát převyšují hlavní podnikatelskou činnost tedy výroby vína. Ty by však nebyly realizovány, kdyby turisté nepřišli do regionu. Přitom je právě pokles turistického ruchu jedním z možných dopadů zavedení daně a s tím spojeného zdražování vína.

Tyto podniky by tak byli kolikrát ještě náchylnější na zdražování než-li velké průmyslné vinařství, které se specializují výhradně na výrobu a prodej vína. Nedošlo by u těchto společností jen o pokles tržeb z vína ale i ze gastronomie, pohostinství a dalšího. Je tedy třeba chápat situaci těchto menších vinařů i z tohoto hlediska.

Nižší turistický ruch by se také projevil v dalších navázaných aktivitách a službách. Jednalo by se tak o řetězovou reakci, kdy menší počet turistů by nezasáhl jen vinařský sektor, ale i celkově pohostinství, rekreační služby a další. Celkově by tak pokles turismu znamenal snížení příjmu těchto regionů, kterou jsou do jisté míry závislé na příjmech ať už od tuzemských, nebo zahraničních turistů. U Zahraničních turistů můžeme navíc hovořit jako o přímém ekonomickém přínosu odvětví, neboť peníze by bez vinařské turistiky vůbec nemuseli do České republiky přitéct.

Při cenotvorbě u těchto podniků, by se poté průměrná cena zvýšila více než v případě velkých průmyslových vinařství, neb by kromě spotřební daně museli zahrnout i dodatečné administrativní náklady, které kolikrát představují i koruny na litr vína.

Většina dotázaných vinařství by řešila tuto potenciální situaci snahou posílit vlastní prodej a omezit, případně zcela uzavřít ostatní prodejní kanály. Víno z Moravy by se tak hůře a v menší míře dostávalo do zbytku republiky a mohlo by se tak stát, alespoň v případě malých vinařů, záležitostí čistě regionální. To by podle některých vinařů mohlo podpořit i turismus, neb by konzumenti za českým vínem museli cestovat, namísto nákupu v maloobchodních řetězcích.

Spolu s poklesem prodeje by poté vinaři omezovali svou produkci. V příštím roce by tak zůstali části vinic ležet ladem. U vína se však jedná o výrazně komplikovanější proces než v případě jiných

alkoholických nápojů, protože rostliny vinné révy začnou plodit víno až po několika letech. Předcházející roky jsou tak investicí vinařů, na rozdíl od piva či lihovin, kdy je možné sklízet plodiny a produkovat alkohol v rámci jednoho roku. Nechat vinice ležet ladem by tak mohlo znamenat nenávratné poškození vinic a tím i problémy do budoucna. Část vinařů také přiznala možnost vykloučení vinic a pěstování jiných zemědělských plodin.

Mezi vinaři poté převládá další obava, a to je obava ze zahraničí. Většina vinic se nachází v oblastech s bezprostřední blízkostí ke hranicím. Hrozil by tak zjednodušeně přesun nákupů z území České republiky do sousedících zemí – Rakousko, Slovensko, kde spotřební daň není a víno tak může být do budoucna levnější než v případě České republiky, kdyby k tomuto zdanění došlo.

Navíc je zde otázka ekonomické udržitelnosti. Dotazovaní vinaři nedisponují dostupným kapitálem, aby dokázali financovat své podnikání v delším časovém horizontu (1-2 roky), v případě, že by měli nastat nejčernější scénáře. Až 7 z 11 vinařství by své podnikání museli ukončit, kdyby se jejich prodej prodali o 25 %.

Všechny zmíněné hrozby by tak měly dopad na konkurenceschopnost nejen celého českého vinařství, ale i právě malých, rodinných vinařství, které zaměstnávají tisíce lidí v regionu. Vinaři by museli začít hledat různá východiska. Všechny by však měly negativní dopad na vinařský sektor, nebo státní rozpočet. Vinařství by nebyly do budoucna konkurovat svou cenou levnějším průmyslovým vinařům, a tak by museli hledat možné úspory náklad. Jedním z takových řešení by mohl být nákup levnějších hroznů ze zahraničí, které však nejsou v takové kvalitě jako tuzemské hrozny. Toto by snížilo kvalitu finálního produktu a mohlo poškodit pověst celého českého vinařství. Je to také krok, který všichni dotazovaní vinaři odmítají. Přesto existují také vinařství, které nákup hroznů ze zahraničí tiše provádí. Dalším možným řešením by byl prodej přes takzvaný černý trh. Tedy, že by se daný prodej nikdy oficiálně nestal. Takto prodané víno by poté nepodléhalo ani dalším odvodům jako DPH a ani by se nepromítalo do finančního hospodaření podniků. Nemělo by tedy vliv na DPPO případně DPFO. Třetí variantou by bylo snižování vlastní marže. Tato varianta, byť sice nejpravděpodobnější, bude mít negativní následky do budoucna. Vinařství budou přežívat pouze z finančního pohledu a nebude tak možné sektor modernizovat a nastartovat tak, aby mohl do budoucna konkurovat i na zahraničních trzích.

9. Závěr

Cílem této práce byla analýza možných dopadů zavedení nenulové spotřební daně na tiché víno na malé a střední vinaře v Jihomoravském kraji. V rámci tohoto zhodnocení jsme se postupně zaměřovali na nejdůležitější okolnosti a souvislosti s možným zavedením této daně na tiché víno. Popsali jsme si daňový systém v České republice. Zařadili spotřební daň do tohoto systému. Ukázali na její specifčnost a popsali její historii v rámci České republiky i zahraničí. Zaměřili jsme se na charakteristiku jak českého, tak i zahraničního trhu s vínem. Dále jsme se věnovali návrhu na zavedení spotřební daně a možných dopadů, jak na státní rozpočet, tak i na samotné vinaře. Zaměřili jsme se také na situaci malých a středních vinařů, kteří jsou typicky náchylnější na změny.

Možné zavedení spotřební daně přichází v období konsolidace veřejných financí a mělo by za úkol přivést do státního rozpočtu více peněz. Pro výpočet těchto potenciálních přínosů jsme si stanovili dva scénáře. V obou hypotetických scénářích počítáme se značným propadem spotřeby. V pesimistickém scénáři, kde by byl pokles spotřeby markantnější, byl tento dodatečný výběr v celkové výši 1,3 miliard Kč. V optimistickém scénáři byl celkový dodatečný výběr ve výši 3,6 miliard Kč. Z ekonomického hlediska by se tak zavedení spotřební daně na tiché víno vyplatilo v obou hypotetických scénářích, i když ani jeden z nich by nedosahoval hodnoty, kterou očekává MF.

Spotřební daň však není poměrovou daní. Její hodnota je vyjádřené v přesné částce, nikoliv procentem. Tento fakt způsobuje vyšší dopady u levnějších komodit ve srovnání s dražšími, kde by nárůst ceny v procentuální vyjádření nebyl tak výrazný. To by tak mohlo napomoci dalším z cílů vlády, která se snaží o snížení nadměrné konzumace alkoholu v populaci. Snížení konzumace alkoholických nápojů by mělo ulehčit i celému systému zdravotnictví, a tím uspořit dodatečné finanční prostředky. Je však otázka, v jakém časovém horizontu by se tak stalo.

Navíc konzumace vína tvoří jen část z celkového množství konzumovaného alkoholu. Nejrizikovější pití v přepočtu na litry čistého alkoholu je v České republice u piva. Pivo představuje zhruba 46 % spotřeby čistého alkoholu v české republice (data za rok 2021). Víno poté 24 % a zbytek tvoří lihoviny se zastoupením 30 %. Je tedy vidět, že víno není klíčovým přispívatelem k nadměrné konzumaci vína. O tom svědčí i fakt, že konzumace je výrazně pod průměrem EU, kdežto u piva i lihovin je nad průměrem.

Podle návrhu MF by zavedení spotřební daně bylo také primárně zaměřené na levnější víno z importu. Importované víno by zdražilo v průměru o 30 Kč. Nezdražilo by se však jen importované, ale i tuzemské o stejných 30 Kč v průměru. S ohledem na klesající spotřebu domácností a rostoucí sklon k úsporám by mohl naopak růst zájem o levnější importované víno na úkor dražšího tuzemského. Tento fakt sledují vinaři již v roce 2023. Ve finále by se tak mohlo stát, že by daň přinesla opačný efekt, než jaký byl původně požadován a očekáván.

Ještě negativnější dopady lze poté očekávat u malých vinařů. Ti jsou kolikrát vysoce závislí na turistickém ruchu, který představuje značnou část jejich příjmů. Ten by však mohl s rostoucími cenami ochladnout. Turisté ať už z České republiky nebo ze zahraničí by se mohli přesunout do okolních států, kde by víno nepodléhalo spotřební dani a mohlo by tedy být levnější. Nižší turistický ruch by tak u těchto malých vinařů znamenal i nižší tržby ať už z prodeje vína, ubytování nebo stravování. Je třeba vnímat tedy provázanost jednotlivých sektorů a brát v potaz fakt, že vinařská turistika není spjatá jen s konzumací alkoholu, ale i například s poznáváním a objevováním místní kultury, byť primární motivace může být navštívení vinařských sklípků.

Nižší příjmy do sektoru ať už u velkých, tak i u malých vinařů by také rezonovali v omezování investic do budoucna zaměřených na zvýšení produktivity a efektivity, případně šlechtění nových odrůd vína. České vinohradnictví dokáže vyprodukovat kvalitní hrozny, ale za cenu, která je v evropském kontextu nekonkurenceschopná. Dlouhodobě se sektor vinohradnictví pohybuje v záporných číslech bez započtení dotací. Průměrné náklady na vypěstování 1 kg hroznů převyšují průměrnou prodejní cenu těchto hroznů. Aby mohlo dojít k udržení sektoru a zajistit životaschopnost do budoucna jsou potřebné investice do modernizace. Na to však ani průmyslový a už vůbec ne ani malý vinaři nemají finanční prostředky. Z těchto důvodů je poté sektor zcela závislý na dotacích ze státního rozpočtu případně z Evropských dotačních programů. Další snižování příjmů tak nenávratně povede k omezování investic a tím i otevíráním pomyslných nůžek mezi tuzemskou a evropskou produkcí.

Významným faktem je také dotační program ať už v rámci České republiky nebo v rámci EU. Programy, kterými jsou financovány z veřejného rozpočtu České republiky jsou administrativně složité a zdlouhavé. To zapříčiňuje, že část vinařů o podporu nebo dotaci ani nezažádá. Přichází tak o peníze, které by jim mohli pomoci ke zvýšení konkurenceschopnosti ať už iniciativami na snížení nákladů či modernizací procesu výroby. V programech EU Česká republika dokonce

získává skoro nejméně peněz. Je zde tedy obrovská rezerva v čerpání. Snížení administrativní zátěže, zjednodušení celého procesu a vytvoření dotačních koordinátorů pro vinařství by mohlo výrazně pomoci celému sektoru získat co nejvíce z dostupných prostředků z EU. Tento krok je však velmi složitý zejména s ohledem probíhající úspory.

Je tedy otázkou pro vládní představitele, jestli v těchto složitých dobách upřednostnit dodatečné příjmy do státního rozpočtu, které by daň přinesla, nebo se postarat o kulturní dědictví těchto vinařských regionů, a naopak se snažit tuzemské producenty více podpořit ať už snížením administrativní zátěže při podávání žádostí, nebo přijít s zcela jinými dotacemi, které by mohli pomoci nejzranitelnějším vinařství. Je však otázkou, pro co se vláda rozhodne, speciálně když tuzemská produkce zastává jen 30 % domácího trhu a většina peněz navíc by tak přicházela od zahraničních producentů.

Zdroje

- A. C Wagenaar a kol. (2009). *Effects of beverage alcohol price and tax levels on drinking: a meta-analysis of 1003 estimates from 112 studies*.
- A. Vančurová a kol. (2020). *Daňový systém ČR 2020*. Praha.
- B. Kotenová a spol. (2023). *Zákon o spotřebních daních*.
- BK Wine Magatine. (21. 12 2023). Načteno z <https://www.bkwine.com/tag/wine-consumption/>
- Celní Správa. (7. 12 2023). Načteno z <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/pivo.aspx>
- Czech Tourism. (16. 12 2023). Načteno z <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Vyzkum-a-data/Vyzkum-a-data>
- Český rozhlas. (21. 12 2023). Načteno z <https://brno.rozhlas.cz/tuzemske-vino-podrazi-vinari-reaguji-na-rust-cen-skla-papiru-a-korku-8654469>
- Český statistický Úřad. (10. 11 2023). Načteno z <https://www.czso.cz/csu/czso/graf-spotreba-alkoholickych-napou-na-1-obyvatele-v-ceske-republice>
- Český statistický Úřad. (9. 12 2023). Načteno z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN02A4&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&pvo=CEN02A4&c=v3~8__RP2016
- Český Statistický Úřad. (8. 12 2023). Načteno z <https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni-vydaje-domacnosti-2022>
- Český Statistický Úřad. (3. 12 2023). Načteno z <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2022>
- Český Statistický Úřad. (8. 12 2023). Načteno z https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni_kos_archiv
- Český Svaz Pivovarů a Sladoven ČR. (15. 12 2023). Načteno z <https://ceske-pivo.cz/download/tiskove-zpravy/2020/csps20200520.pdf>
- Daňové zákony 2023*. (2023). Sagit.
- E15 - Ondřej Jakob. (28. 12 2023). Načteno z <https://www.e15.cz/domaci/stat-zvysenim-dane-z-piva-prilis-nezbohatl-764117>
- Ernst & Young s.r.o. (21. 12 2023). Načteno z <https://www.svcr.cz/files/2023/04/aa6843923c121d38c58f15b68825f5ff.pdf>
- European Commission. (8. 12 2023). Načteno z https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_en
- European Commission. (10. 12 2023). Načteno z https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_en
- European Commission. (17. 12 2023). Načteno z https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/wine_en

European Parliament. (10. 12 2023). Načteno z [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751399/EPRS_BRI\(2023\)751399_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751399/EPRS_BRI(2023)751399_EN.pdf)

Europien Court of Auditors. (30. 11 2023). Načteno z https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-23/SR-2023-23_EN.pdf

Eurostat. (9. 12 2023). Načteno z <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

Finance CZ. (9. 12 2023). Načteno z <https://www.finance.cz/novinky/spotrebni-dan-na-tiche-vino-pravdepodobne-nebude/>

finance-management. (20. 12 2023). Načteno z <https://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Lafferova+krivka&IdPojPass=54>

Finanční Správa. (7. 12 2023). Načteno z <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pravnicke-osoby/obecne-informace>

Food and Agriculture Organization. (30. 11 2023). Načteno z <https://www.fao.org/3/i3138e/i3138e06.pdf>

H. Lipovská. (2017). *Moderní ekonomie*.

K. Kubátová. (2018). *Daňová teorie a politika*.

L. Láchová a kol. (2016). *Daňový systém ČR 2016*.

Lidovky CZ - Jan Veselý. (18. 12 2023). Načteno z https://www.lidovky.cz/domov/pivo-zhorklo-kvuli-zdrazeni.A101220_000063_in_noviny_sko

Ministerstvo Financí. (29. 12 2023). Načteno z <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2023/makroekonomicka-predikce-listopad-2023-53576>

Ministerstvo Financí. (11. 12 2023). Načteno z https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Prezentace_2019-05-13_Dane-a-protidrogova-politika-statu.pdf

Ministerstvo financí ČR. (20. 12 2023). *Ministerstvo financí ČR*. Načteno z Daňová a celní legislativa: <https://www.mfcr.cz/cs/dane-a-ucetnictvi/dane/danova-a-celni-legislativa>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (8. 12 2023). Načteno z <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>

Ministerstvo spravedlnosti. (7. 12 2023). Načteno z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

Ministerstvo Zdravotnictví. (8. 12 2023). Načteno z <https://www.mzcr.cz/verejne-zdravotni-pojisteni-2/>

Ministerstvo Zemědělství . (1. 12 2023). Načteno z <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/podpurny-a-garanci>

Ministerstvo zemědělství. (01. 12 2023). Načteno z https://eagri.cz/public/web/file/714380/Vino_2022_web.pdf

Ministerstvo zemědělství. (27. 11 2023). Načteno z <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/narodni-dotace>

Ministerstvo Zemědělství. (1. 12 2023). Načteno z <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/podpurny-a-garanci>

Národní Vinařské centrum. (1. 12 2023). Načteno z <https://www.vinarskecentrum.cz/o-vine/vinarske-regiony-v-cr>

Národní Vinařské centrum. (20. 12 2023). Načteno z <https://www.vinarskecentrum.cz/o-vine/historie-a-soucasnost>

P. Běhounek. (2023). *Daňové zákony v úplném znění k 1. 1. 2023 s přehledy a komentáři změn*.

Sbírka zákonů ČR (234/2023 Sb.). (22. 12 2023). Načteno z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-234>

Sbírka zákonů ČR, (353/2003 Sb.). (12. 12 2023). Načteno z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353>

SVČR. (2. 12 2023). Načteno z Sklizeň moštových hroznů v ČR v roce 2022

Tax Founfation. (21. 12 2023). Načteno z <https://taxfoundation.org/data/all/eu/wine-taxes-in-europe-2021/>

V. Petráčková. (2000). *Akademický slovník cizích slov. A-Ž*.

Vinařský Fond. (17. 12 2023). Načteno z https://vinarskyfond.cz/wp-content/uploads/2023/05/VYROCNI_ZPRAVA_2022_WEB.pdf

Vinařský Fond. (1. 12 2023). Načteno z <https://vinarskyfond.cz/podpory/>

World Population Review. (21. 12 2023). Načteno z <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/alcohol-consumption-by-country>

Seznam grafů:

Graf 1: Lafferova křivka – Maximální využití potenciálních příjmů:.....	4
Graf 2: Spotřební daň na tiché víno v eurech za láhev 0,75 litrů v roce 2021	10
Graf 3 Sklizeň hroznů v České republice v letech 2015-2022	13
Graf 4 Rentabilita vinařství v letech 2015-2022	13
Graf 5 Import a Spotřeba vína v České republice v letech 2017-2022	16
Graf 6 Spotřeba alkoholu a % výdaje za alkohol v letech 2017-2021	17
Graf 7 Struktura konzumovaného alkoholu v České republice na osobu v letech 2017-2021	18
Graf 8 Spotřeba vína na osobu v rámci Evropy 2020	20
Graf 10 Spotřeba vína na osobu v litrech za rok	24
Graf 9 Spotřeba piva na osobu v litrech za rok	24
Graf 11 Tuzemská produkce vína v České republice ve vinařských letech 2016/2017 - 2022/2023	25
Graf 12 Import vína do České republiky ve vinařských letech 2016/2017 - 2022/2023	26
Graf 13 Inflace a sklon k úsporám domácností v letech 2017-2022	28
Graf 14 Inflace a sklon k úsporám v letech 2017-2024 (predikce)	28
Graf 15 Čerpání prostředků z vinařských dotačních programů EU	34
Graf 16 Spotřeba alkoholu na osobu v litrech čistého alkoholu	36

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Cenotvorba před zavedením spotřební daně.....	41
Obrázek 2 Cenotvorba po zavedení spotřební daně	41

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Cenotvorba láhev 250 kč	42
Tabulka 2 Srovnání finanční dopadů zavedení spotřební daně	49